

ERKEN-TÜRKLERİN
SKANDİNAVYA YAZITLARI

Kâzım Mirşan

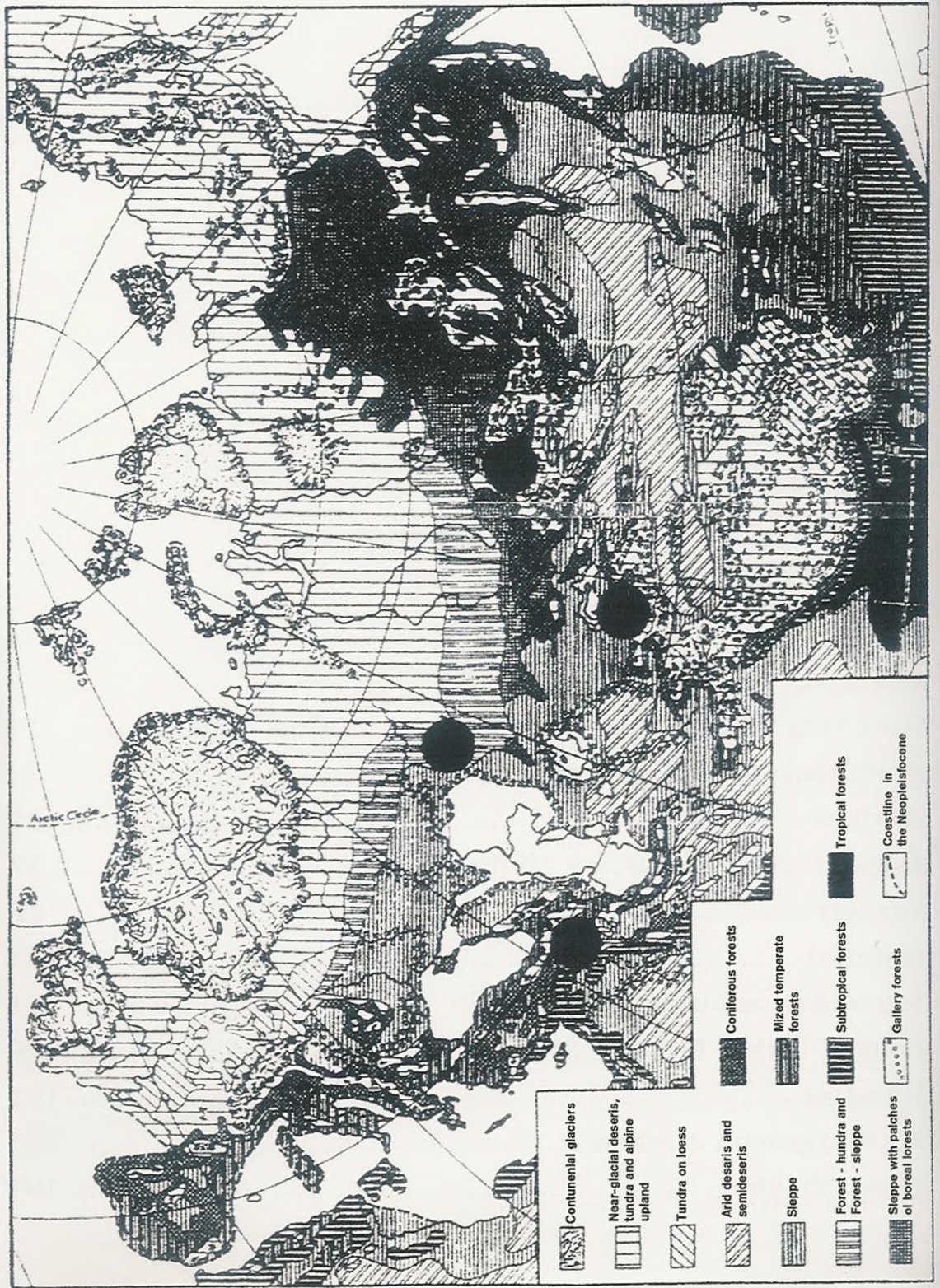
ERKEN-TÜRKLERİN
SKANDİNAVYA YAZITLARI

TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI
İSTANBUL-2004

İçindekiler

Oqıdu Söz	9
Orta Asya ve Skandinavya Sınlarındaki Kültür Bağları	13
Skandinavya Yazıtlarının Okunması	25
Añtuyus	31
Skandinavya Yazıtlarının Alfabetesi	37
Yazıtlar	41
Sıntaşlar	81
Skandinavya'daki Erken-Türk Dili Sözlüğü	91
Erken - Türkçe Başvuru Sözlüğü	96
Umuğlar	101
Transkripsiyon Alfabetesi	102
Kitap Dükkânı	103

Vistül buzulunun (70-10 bin yıl önce) Aurignacian çağında (40-25 bin yıl önce), Türk oğuşunun dört kaynağı: (1) Tamğalı Sayı çevresi, (2) Ulu-Kem Biltiri, (3) Oral Dağları, (4) Doğu Anadolu. (Harita H. Wissman 1956'ya göre).

[holomorfik] bir karakter göstermesine karşılık, Avrupa dillerinin daha ziyade BODIN [fuzional] bir karaktere sahip olması, Avrupa dilleri ile Türk dilinin birbiri ile bağdaştırılamayacağı izlenimini uyandırıyor ise de, insanlık tarihinin gelişimi içinde bu gibi ayrıcalıkların önemsenmemesi gerekecektir. Avrupa dillerinin de günün birinde TÜÜ-EVİNİ alanına girebileceğini öngörebiliriz.

Mışer Tatarı

Başkurt Kızı

Nitekim, İngilterede bulunmuş olan 15 numaralı ve Romanyadaki 56 numaralı yazıtlarda AT-İL devleti ismine rastlıyoruz. MÖ 1517'de İdil-Oralda kurulmuş olan bu devlete Türkler AT OY BİL ve AT OQUŞ BİL de demiş bulunuyorlar. İdil Nehrinin Çuvaşça ismi olan Amāl [Atıl] bu devletin isminden kalmış olan bir anı olsa gerek.

Avrupa insanı ile Türk insanının fizikal yapısını da ele alırsak, bunlar arasında da önemli bir fark yok. Skandinavya'nın kuzeyde bulunması dolayısı ile, yalnız Kuzey

Bir Gagauz Hanımı

*Kırım Tatarı
(Sayın Şefika Gaspıralı)*

Türklerini ve bunlardan Avrupa'da yaşayanlarını gözönünde bulundurur isek bu iddiamız açık-seçik ortaya çıkacaktır.

Avrupa'nın doğusunda, tarih öncelerinden beri, Türkler bulunuyor (Cağulday, Kasım, Kazan, Kırım Hanlıkları; resimlere bakınız!). Eğer bu Türklerin biraz doğusuna doğru gidecek olur isek, Tümenlikler, Başkurtlar ve Kazaklar ile karşılaşacağız. Bunlar da, tarih öncelerinden beri, bugün bulundukları yerlerde yaşıyorlardı. Türkiye'de de *autochton* Türklerin yaşamış olduğu anlaşılmış bulunuyor. Ancak konumuz küzey kavimleri olduğundan, Türkiye üzerinde durmayacağız,

Çuvaş Kızı

Kazak Kızı

Yaşıya-gelen kişileri, onların giyim ve yaşayış tarzları dışında; Türklerin bıraktıkları eserler bakımından da Orta Asya ve Avrupa birbirine bitişik. Bir defa, Şölgentaş Mağarasındaki, 16 bin yıl öncelerine ait, Türklere has resim ve *tamğaları* Güney-Batı Fransanın Lascoux Mağarasında bulabilmekteyiz. Başkurtstanda, kayalar üstüne yazılmış olan, Türkçe yazıların alfabesi Balkanların her tarafında kullanılmış durumda. Sonra, ON-Notasının devamını İsveçin Gotland Adasında bulabilmekteyiz ve Skandinavya dillerinde pek çok Türkçe söz bulunuyor.

Bunu ben İsveç 14.10.2002'de ilk ayak bastığım gün bile hayretle izledim. Meselâ, "*biljetter*" ve "*toaletter*" deniliyordu. Kazaklar, "-ler" eki yerine "-ter" derler. Buna göre, bu sözler, aynı zamanda, Kazakça söylenişe uygun düşüyor. Ancak, bu sözlerdeki ve aynı zamanda, "*Vikingar*" sözündeki "-er", "-ar" ekleri çok eski Türkçedeki ("lar" yerine kullanılan) "-er" ekine karşılık geliyor. "*Museet*" sözünü de şöyle yorumluyabiliriz: "müze edilen yer". Bu bakımdan "*Turkiet*" [Türkiye] sözü de çok ilginç. "*Utgång*" deyimindeki "ut" [dışarı çıkma] sözü de pek uzaklara düşmüyor ve bizim ÖT [geçme] dediğimiz kavrama yakın. "*Gud*" [Tanrı] sözü "*ÖG-AT*"tan, "*Kvinna*" [kadın] sözü QA-TUNDAN, "*borr*" [burgu] sözü "BUR"dan, "*barn*" [çocuk] sözü "BALA(N)"dan, "*egen*" [kendi] sözü ÖGÜN [haşmetmeab]'dan türemiş olabilir. Bu son sözün Yunancası "*egon*" [ben].

Norveççe "*bolig*" [ikametgâh] sözü ise, Eski Türkçedeki BOLIQ (meselâ, QAN BOLIQ [hanın ikamet ettiği şehir]) sözünün aynısı. Ancak, böyle sözlere "Türkçenin kalıntıları" olarak bakılmalıdır, çünkü bugünkü Skandinavya dillerindeki sözlerin çoğunluğu Avrupa dillerinde ortaklaşa kullanılan sözler. Buna göre, "ırkî temellere dayanmayan bu ortaklık Avrupada nasıl ortaya çıktı?" sorusu sorulmalıdır.

Historiska Museet, Stockholm (K. Mirşan resmi, 15.10.2002)

Bundan sonraki bahislerde göreceğimiz gibi, Gotland Adasındaki Kylver yazıtı, konusu ve tamğaları bakımından, bizim Talas Yazıtımızın bir devamı kapsamında. Bu adada 400 üzerinde *sıntaş+bitigtaş* bulunuyor. Bunların çoğunluğu ya Stockholm'daki Historiska Museet'de (Narvavägen 13-17, tel. 08-519 55600), Visby'deki Gotlands Fornsal'da veya Gotland küzeyindeki Bunge'deki açık-hava müzesinde bulunmaktadır. Yerlerinde kalanların sayısı ise çok az. Ayrıca, taşların birçoğu klise, köprü vb gibi inşaatlarda kullanılmışlar.

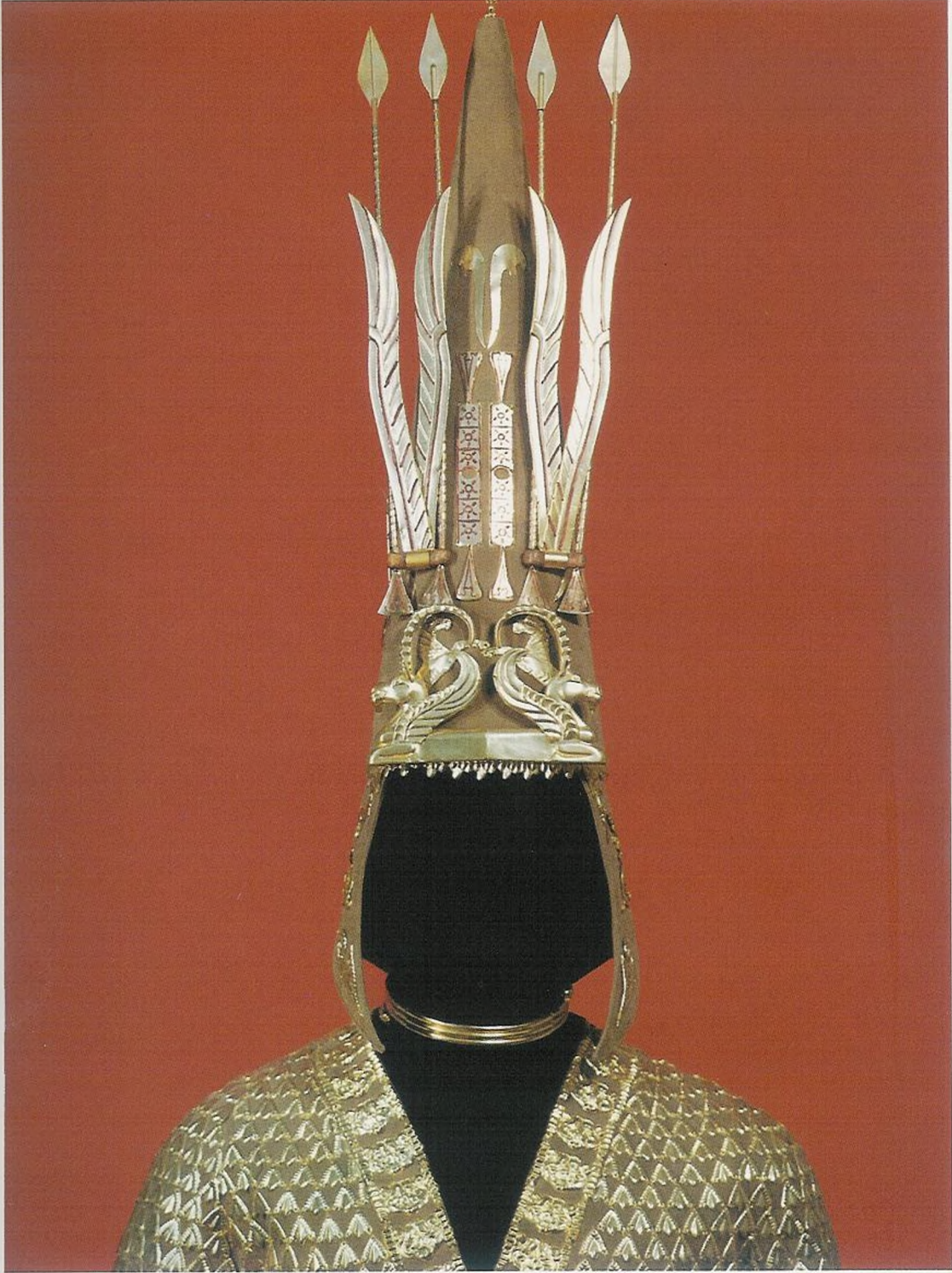
Şimdi de, Gotland Adasında halen konuşulmakta olan dildeki sözlerden bazı örnekler verelim:

aïga [sahip olmak] → *iye; öge* [sahip].
akā [(taşıt la) gitmek] → AQA [canların u-zayda cennete doğru akması].
alnbugi [dirsek] → alınma bükü (?).
bitöig [marka] → BİTİG [clause].
bjärä [taşımak, götürmek] → *alıp-bara* [götürüyor] veya *alıp-yüre* [taşıyor] (?).
blaikā [ağarmak] → Tat. *balka* [(güneş) çıkıyor].
bårtä [uzakta, burda bulunmayan] → AB-ARITA [uzağa giden] (?).
böi [köy] → EB-OY [tertip] (?).
djaup [derin] → TİP [dip; derin].
eldur, jaldur [ateş, yangın] → Tat. *yalkın* [alev, yalın].
eva [istek, olanak] → AWA [temayül, çevriliyor, devriliyor].

oröikli [dikkatsiz] → ÖR-OYIQLI [yokuş-düşünceli].
ota [yapabilmek] → Tat. *öte* [öde!]
samtaugä [anlaşma; yerleştirme] → Tat. *sınawğa* [sınamaya tabi tutma].
täid [zaman] → ÖD [zaman] veya ÖT-ÖD [geçen zaman, geçen çağ].
yte [alan] → ÖTİG [geçit] veya Tat. *öte* [aşırı, fazla, öte].
yttra [söylemek] → Kır. *ayttıra-alu* [söylete-bilme], *ayttır* [söylet].
öime [acı vermek, kötülük etmek, zarar vermek; felâket] → ölüm.

(Bakınız: UP Pinnsvein tarafından 1999'da yayınlanan "*En kyttvarpe me mjölkrusku*", Stockholm):

Orta Asya ve Skandinavya Sınlarındaki Kültür Bağları

*řik Quręanından çıkmış olan altın sın [figür] ve eşyalar.
1969-1970 yıllarında kazılmış olan bu quręan dağ ırmağı řik'in sol kıyısında
ve Almatı'nın 50 km doğusunda bulunmaktadır.*

Ėşik Qurġanı elbisesi (s.13) çok ince altın filigran tel ile dokunmuş bulunuyor. Bu derece ince altın tel ile dokunmuş olan bir elbise, dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen, artistik bir harikadır. Ancak, bu ince altın tel işi (0,15 mm kalınlığında) dokunun gerdanlık şeklindeki örnekleri Gotland ve Öland adalarında bulunmuş bulunuyor :

Üstteki şekil:

Batı Gotland Adasında Möne'de bulunmuş olan.

23 cm çapında ve 821 g ağırlığında 7 halkalı gerdanlık.

Gerdanlığın tüp şeklindeki halkaları mahyalarla bölündürülmüş ve bunlar da birbirlerine menteşeler ile tutturulmuştur. Mahyalar arasındaki alan ise, figürler şeklinde, küçük altın plaklar ile doldurulmuş ve filigranlar kullanılarak süslenmiştir.

Yandaki şekil:

Gotland'da bulunmuş olan üç halkalı bir gerdanlık detayı.

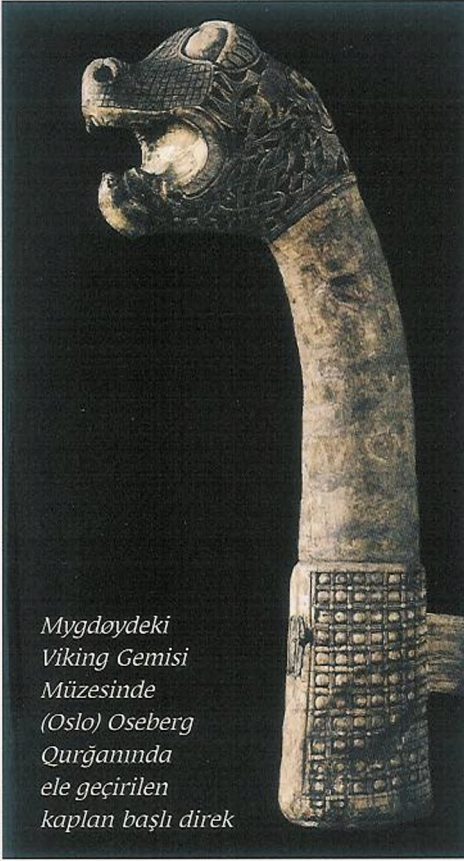
Kazakstanda, Ėşik Qurğanında bulunmuş olan üç halkalı gerdanlık (üstte, solda) ve elbise süsü olarak kullanılan plak arma (üstte, sağda).

Ėşik Qurğanında da bir üç halkalı gerdanlık bulunmuş bulunuyor (yukarıda, soldaki şekil). Ancak, bu gerdanlığın halkaları daha basit bir işçilik gösteriyor ve, buna göre, Gotland gerdanlığından daha öncelerine ait bir *añduyuş* [tarih] sözkonusu. Bu gerdanlıktaki kaplanbaşı *sınıni* [motifini] ise, elbise süsü olarak kullanılan, plak armalarda da görmekteyiz (üstte, sağdaki şekil).

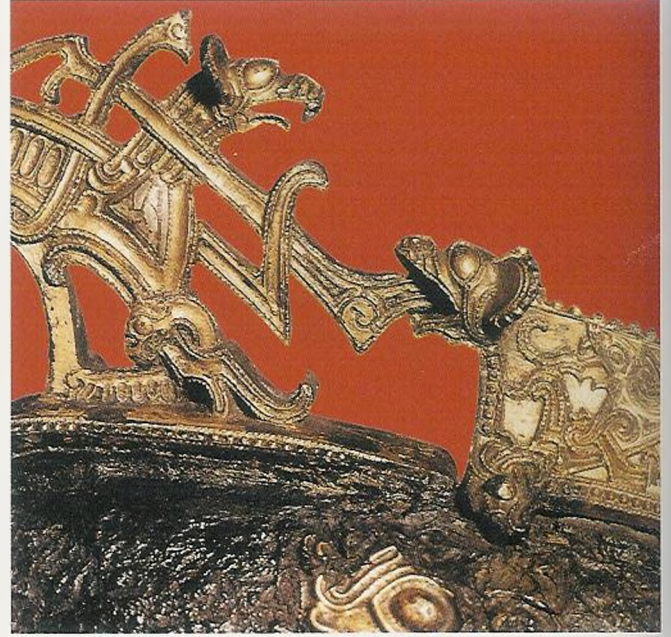
Aşağıdaki şekil ise, kaplanbaşını ağaç kütükten yapılan bir içki boynuzunda gösteriyor ve, ayrıca, bu motif bir gemi aksamı olarak da ele geçirilmiş bulunuyor:

Stockholm'daki Historiska Museet'de bir ağaç kütüğünden imal edilen içki içme boynuzu.

*Mygdoydeki
Viking Gemisi
Müzesinde
(Oslo) Oseberg
Qurğanında
ele geçirilen
kaplan başlı direk*

*ÖG-AT [Greif] ve kaplan kompozisyonunu, Danimarka'da
bulunmuş olan iki atlı bir arabanın boyunduruğunda da
görmekteyiz.*

Sahife 13'deki Altın Elbiseli Adam'ın başındaki ÖG-AT ve Atlar.

İsveç'te 1918 yılında Motala Nehrinde bulunmuş olan 19,2 cm çapında altın broş. Broşda 4 adet kartal ve 8 adet ÖG-AT resmi görmekteyiz.

Broşumuzda 4 adet kartal ve 8 adet ÖG-AT resmi görmemiz. Bu bize Türklerin 12 hayvan isimli yıl sayımını hatırlatıyor. Ayrıca, Kartallar ile ÖG-AT'ların aynı bir dairede yer almaları, bunların Türk inancında oynadıkları rolün Skandinavya'da devam etmiş olması gerektiğini ifşa ediyor. Aşağıdaki Etrüsk resmi bize bu rolün ne olduğunu açıkça belirtiyor:

Bir Etrüsk liderinin iki ÖG-AT tarafından Tanrı Biline götürülmesi. (C.Pauli-A.Danielsson, 1907).

Bu Etrüsk tasfirine biz Ukraynada da rastlamaktayız:

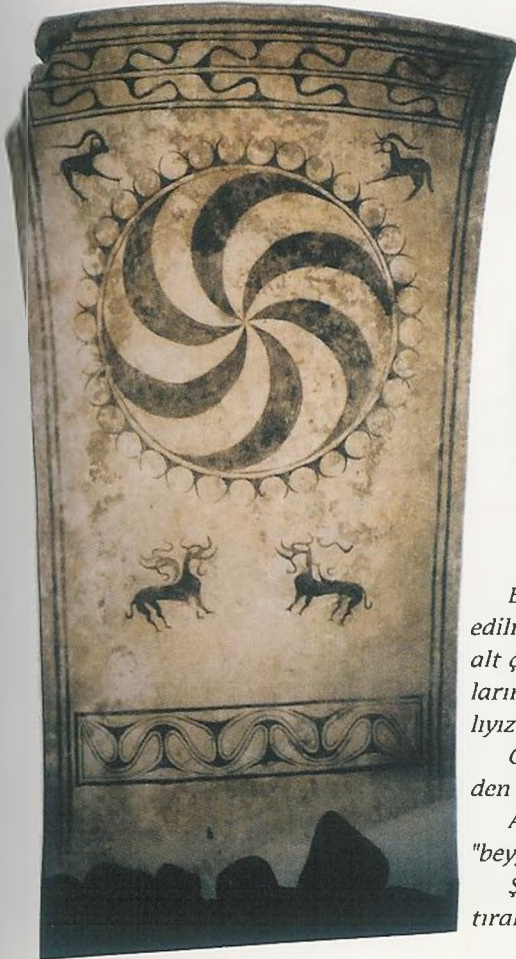

Ukrayna'da Kalın Kabirlikte [Толстая Могила] bir altın boyun-süsü detayı.

Bu ÖG-ATLAR ne ola ki? Bunu anlıyabilmek için şuna dikkat etmeliyiz: Türkler, birçok hallerde, konularını resim yaparak da anlatmış bulunuyorlar. Buna örnek olarak, K. Mirşan'ın "ALTI YARIQ TİĞİN" isimli kitabından şu örnekleri gösterebiliriz:

Şimdi de, Gotland'daki Väskeinde mezarlığındaki şu resmi ele alalım:

← Gotland Adasındaki Väskeinde Mezarlığında
ÖG-AT resimleri (soldaki resim).
Resimde solda bulunan ÖG-AT'ın daha
büyütülmüş şekli şöyle:

Bu şeklin üstünde bulunan işaret "AT" tamğasının stilize edilmiş şeklidir. Sakal "Ö"; üstündeki kalın çizgi ile beraber, alt çene "G"; göz yuvarlağı "ON" ve boynuzlar "ON" tamğalarının stilize edilmiş şekilleridir. Buna göre, şunu okuyoruz :

ÖG-ON ON-AT [kozmosa atılma övüncü (-nü temsil eden yaradık)], veya, ÖGÜNÜN AT [öväncün AT].

AT "vucuttan atılan can" demektir ve, aynı zamanda, "beygir" manasına da gelir.

Şimdi de, AT tamğası üzerinde durarak anlamını araştıracağız.

Hançer kılıfının plak-arması (Kazakistan).

Yukarıdaki şeklimiz bize arka ayakları yerde ve ön ayakları gökte olan bir atı gösteriyor. Aslında, AT "vücudundan dışarı atılmış olan can", yani, "ölü canı" demektir.

← Eşik Kurğanı altın elbisesi başlığında-ki AT (arka kısmı ÖG-AT'a bitişik halde s.13'e bkz).

Hançer kılıfı plak-armasında [en üstteki resim], gözüken çifte kuyruk bir ten ve ondan atılan can *sınarlılığını* [dualitesini] temsil etmektedir.

Buna karşılık, Issıq Kölde bulunmuş olan altın elbisenin başlığındaki atın (üstte) arka kısmı ÖG-AT'a bitişiktir (s.13); yani, bu AT'ı ÖG-AT kozmosa [ON'a] götürmektedir.

Böyle *sınarlılıkları* aşağıdaki iki resimde de görmekteyiz :

Gotlands Fornsal'da sergilenen bir mahlûk.

Historiska Museette bir altın madalyon.

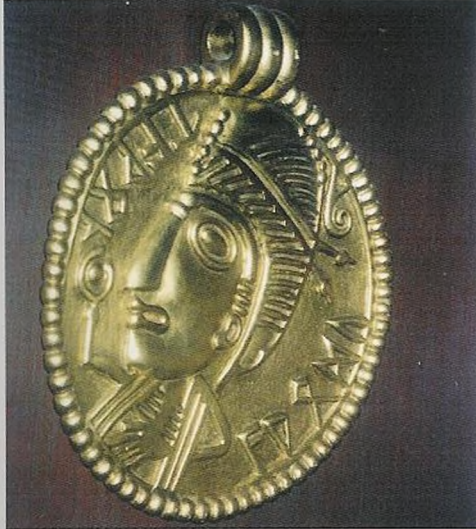
Şimdiye kadar Orta Asya ve Skandinavya sınırlarını ancak *sın-añlamları* bakımından e-le almış bulunmaktayız. Aşağıdaki karşılaştırmamız ise, yalnız *sın* bakımından değil, aynı bir konuyu yazılı olarak da işliyor:

← *Ėşik kurğanında bulunmuş olan bir yüzük. Bu qurğanda bulunmuş olan bir gümüş kadehte ise şunlar yazılı:*

ÖGÜN AN
ONUY A
ÖCÜ OQ.
UB-OZ
UÇ ĖSİTİS
OZ ÖTÜ
ONUY OY
ĖKİÇ-ĖKİL
ALİZ AT.

*Ögüncünü taziz etmekte olduğun
kozmoslaşmış olan
şehittir.
O, Zeus
liderliğine
erişerek geçmek suretiyle,
kozmoslaşma
mahalline
alınmış olan kişidir.*

← *Historiska Muzeet'de bir altın madalyon :*

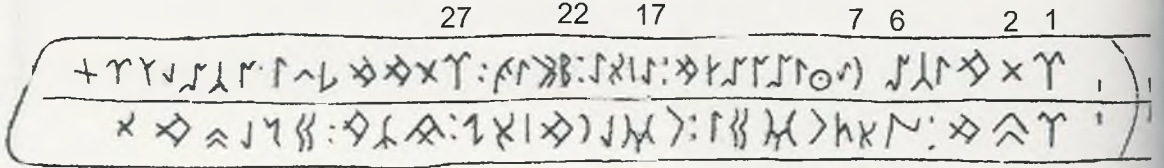
ĖL AQIN BU ĖDİK
ANT BU ĖR ÖK AT.

*Halkı ile akın yapan işbu kişi
Tanrıya erişmesi için ant
ettiğimiz kişidir.*

Gökten yere tırmanmış olan bir geyik (Kazakistan)

Yukarıdaki resimde iki tamğa görüyoruz: ÖK (gökteki ayaklar ve boynuz; yani, "Rab") ve İK [yerdeki ayaklar, "dualite"]. Buna göre "Rabbanî dualite → geyik". Sonraları B'ye benzer şekilde yazılmıya başlanan (aşağıdaki yazıt, sağdan 22^{inci} tamğa) ÖK, "geyik" anlamı dışında, "Rab" ve "hakan" anlamlarında da kullanılmış bulunuyor, çünkü Türklerde hakan halkını Rab namına yöneten kişidir. Bundan dolayı, yukarıdaki resmimiz sayfa 20'deki AT gibi, "göğe tırmanan" değil de, gökden tırmanarak inen bir geyiği (→ ÖK) gösteriyor.

Minusinsk Müzesinde bir yazıt

Smis SINTAŞ'ı (Gotland, İsveç).

Smiss Sintaş'ı yerden göğe erişmeyi, AT resmi şeklinde dolaylı olmaksızın (s.20), bizzat bir hakan resmi ile dile getiriyor.

Bu resimde biz, yerden bakıldığı zaman bacaklar ile, gökten bakıldığı zaman ise kollar ile şekillendirilen birer ĖR *tamğası* görmekteyiz (sahife 22'deki yazıtımızdaki sağdan birinci *tamğa*). Bu hakan elleri ile dual YILAN'lara [konsensuslara] değmekte ve başına bir AS [gravitasonal alan] (sahife 22'deki yazıtımızdaki 17 ve 18inci *tamğalar*) *tamğası* geçirilmiş bulunmaktadır, çünkü o gökyüzündeki bir gravitasonal alanda (yani, cennette) asılı kalacaktır. Resmin yukarısındaki şeklin ise, AN ON ["kozmos" olarak anılan yer] şeklinde okunabileceği kanısındayım (sahife 22'deki yazıtımızdaki 6^{nci} ve 7^{inci} *tamğalar*).

Gotland yazıtı için söylediğimiz bütün bunları s.22'deki Türk yazıtını okuyarak anlıyabileceğiz, herhalde :

ĖRDİM İÇİN, ONA-ON,
İNÜ-İNİNİM AS OZA
ÖKÜM İĞ ĖRDİMİM ULUI ÜÇÜN OL.
İL ĖRİD-ĖRTİM ÜZÜT OĞUWI
OĞLINIM, SİZE ĖB-ÖCİM AWRILTİM,
ÖZÜ AW ĖSİM.

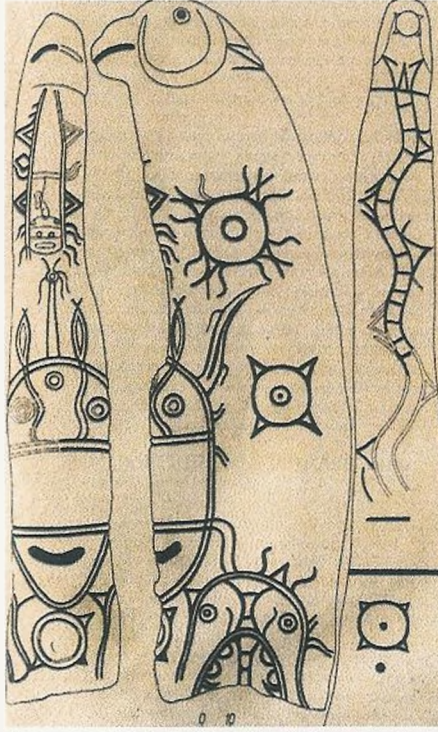
*Erdemlilik içteliğimin [muhtevamın], kozmosta teşekkül etmek üzere,
beni temsil edecek olan gravitasonal alana geçmesi
krallık feyzi erdemimi ulaştırmak içindir.*

*Halk tarafından teslim edilerek (yani, benim için ant içilerek) kesinlik kazanan
konformasionum dolayısıyla, Tanrıya esas varlığım şeklinde çevrildim,
bizzat şahsım halinde.*

Yazıtımızın sağdan 7^{inci} *tamğası* ON "kozmos" (ve aynı zamanda "on") kavramını ifade ediyor. Bu *tamğayı* biz Stockholm'deki Historiska Museette de görmekteyiz ki, burda o dual halde kozmosa geçmiş olan *sınar* [relativistik simetrik] iki AT'ın birer ay şeklinde kafalarına konmuş durumdadır. Bu *tamğaya* biz Orta Asya ve Sibirde de türlü şekillerde sık-sık rastlamaktayız:

Stockholmdaki Historiska Museette bir sintaş

- ↑ Qara Suğ (Ulu Kem Kolu) sıntaşı. Başın üstüne ON tamğası konmuş bulunuyor.
 ← Biri Nehri (Sibir) Sıntaşı (boynuz ON tamğası gibi).

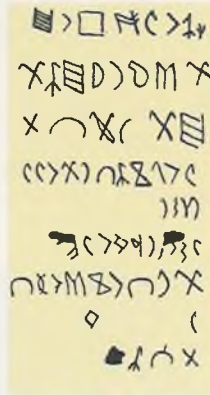

Tataristandaki Bulgar kentinde bulunmuş olan ve ON Tamğalarıyla süslü bir gümüş kolye
 (Tataristan Cumhuriyeti müzesi)

Zavyalova, M. K. 1996; Tatar Milli Kiyimi, Kazan, s. 24-25.

Skandinavya Yazıtlarının Okunması

1932 yılında Masson—Kırğızistan'da, Talas Vadisinde, Açıktaş mevkiinde açtığı sondaj kuyularından birinde—dört yanına yazı yazılmış, kurumuş bir çam ağacı kalası bulur. Bugün Leningrat'taki *Ermitaj* Müzesi'nde saklanmakta olan bu yazıtta şöyle deniliyor :

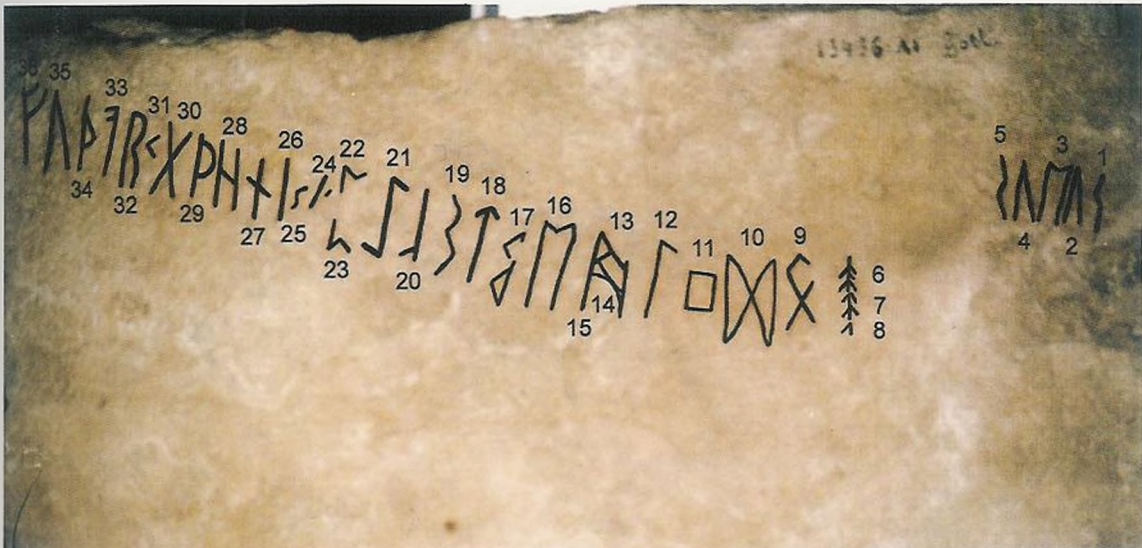

1. ÖC UÇU ÖGÜZ AŞU ĖL,
2. BU ALTIÑ ON-UYUL UÇ BU,
3. ĖL BU, ĖS BU, ĖS ĖD !
4. ÖGÜ AP-AQIN UÇ ISIP BUY,
5. İP-İNİNÇİP,
6. İNİNÇİN AP-ANTI BU ÖG[ÜÇ].
7. BU ÖP-ÖSÜ AQIN ALT AW ĖS
8. ÖG [ÜÇ BU ĖSİD] ĖKİ
9. ÖDÜS UÇ[İ].

Talas Vadisi, Açıktaş mevki yazıtı (Kırğızistan)

- (1) Liderliği Deniz aşu halk,
- (2) işbu yetkilin ON-Federasyonu lideridir,
- (3) halkımın isteklerine itaat et !
- (4) Namı akınlarda şöhet bulan lider yazdı bu notayı,
- (5) barışsever olarak,
- (6) bu barış şartları için yüce andım teminattır.
- (7) Bu (yazıyı yazan) ordu akını yetkilisinin
- (8) ögüçle duyulan namı
- (9) "Devler Lideri"dir.

Bu nota yazıldığı yerde, Açıktaşta, kala-kalmış bulunuyor. Bu da bize yazının tebliğine gerek kalmadığını gösterir. Bunun sebebini, Baltık Denizi'ndeki Gotland adasının en eski yazıtı olan, Kylver Yazıtı'nı okuyunca anlıyacağız:

Gotland Adası'nda Kylverde bulunmuş olan en eski Skandinavya yazıtı

ĖZİL ALT ĖLİZ.

Biz transfer olmuş halkız.

AT UÇU BU, AQINIŞ, Namdar Lider, yaptığı akın [savaş akını] sonucunda,

AP AQ-ONIS ALT AW, Allaha doğru kozmik olarak akmış bulunuyor,

ATINÇIS A. vücudundan atılma yolu ile.

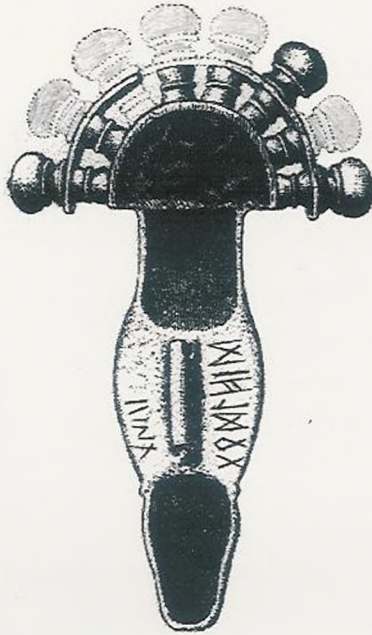
ÖT ĖSİNİS, (Öbür Dünyaya) geçmiş olması nedeniyle,

OQ ANIRIDU biz, onun kuantumunu [ruhunu] anan,

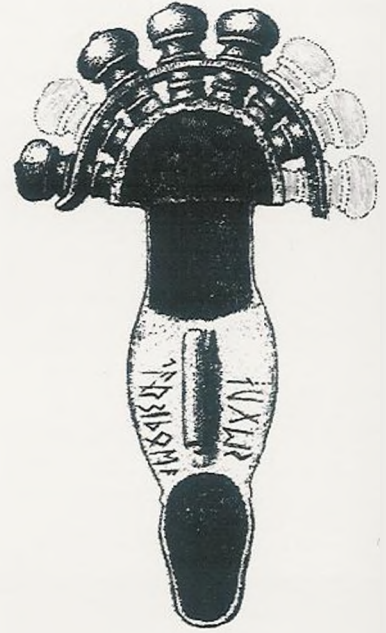
ÖKÜK ANT ĖLİG. Rabbanî Ant halkıyız.

Bu iki yazıtı karşılaştırdınca, akla şu geliyor: ÖDÜS UÇI, halkının arzusu üzerine, Talastan kalkarak Iskandinavya'ya doğru sefere çıkmış ve bu seferde yaptığı bir savaşta şehit düşmüştür. Bunun üzerine, halkı onun ruhu için Tanrılarına ant içmiş ve Gotland Adasında bunu beyan eden bir lahit [sarcophagus] yapmış bulunuyor.

Gerçekten de, Stovakyanın başkenti Bratislava [Pressburg] yakınındaki Bezenye yazıtı bu ihtimali canlandırıyor:

XOMTİM
IINX

^FRZIBOMF
ZMXNt

Pressburg [Bratislava] yakınındaki Bezenye Yazıtı (Slovakya)

HIM
XOMT
IINX
OMF
ZIB
^FR
XNt
ZM

AQIN ĖS ĖL

AP-AQIN BU ĖD

ĖDİNİS ĖSİS.

ÖK ALT BU

ANT ĖSİNÇ,

URUS ÖKÜ

OQ ONIS ĖD

ALT OZ.

Akın etme kararındaki halk

ap-akın yapmış

bulunuyor.

Rabba verilen

ant dolayısı ile,

yapılan Rabbanî savaş

OQ'ların ON (Devleti) halinde birleşmeleri

için husule gelmiştir.

Talas Notasında ON-UYUL UÇ Deniz Aşa Halka (yani, Baltık Denizi ötesindeki Skandinavya halkına) kendi halkının isteklerini kabul etmesini söylüyor. Metinlerimizden bu isteklerin Skandinavya topraklarına yerleşme isteği olduğu açıkça anlaşıl-maktadır. Notamız bunun barış içinde gerçekleşmesini öneriyor ve, gerçekten, Kylver Yazıtında—bilhassa, bu yazıtın *polindrom* halinde yazılmış olan başlığından anlaşıl-dığı üzere—ve de diğer Skandinavya yazıtlarında savaş konusuna değinen hiçbir söze rastlamıyoruz. Ancak, bundan, Talas halkının, Skandinavya'ya gelir iken, hiç kimse ile savaşmadığı sonucunu çıkartmamalıyız. Çünkü Pressburg [Bratislava] yakınındaki Be-zenya yazıtı, Talas halkının Skandinavya'ya giderken savaşma zorunda kaldığı inti-banı uyandırıyor. Hatta, ON-UYUL UÇ bu savaşta ölmüş ve cesedi Gotland adasında gömülmüş (veya, yakılmış) olmalı. Bu metne göre, Talaslılar, Skandinavya'ya giderken, önlerine çıkan bir halkı yenmiş ve Talastan Skandinavya'ya kadar uzanan bir ON-UYUL [ON Federasyonu] kurmuşlardır.

Kylver Yazıtının ON Notasının bir sonucu olarak yazılmış olduğunu şu şekillerde de belirtebiliriz :

1. UÇ, ĖL, BU, ALT, ON, ĖS, ÖG [Kylverde ĖL-ÖG > ĖLİG şeklinde], AP, AQIN [Kylverde AQIN-OŞ > AQINIŞ şeklinde], ANT, AW sözleri her iki yazıtta da geçiyor.
2. ON Notasındaki ÖDÜS UÇI [Devlet Lideri] yerine, Kylver Yazıtında AT-UÇU BU [Namdar Lider] deniliyor.
3. ON Notasındaki ALT AW [yetkili] deyimini Kylver yazıtında ALT AW [-miş bulunuyor] anlamında geçiyor.
4. ON Notasındaki AP-AQIN UÇ [akınlarda şöhret bulan lider] cümlesine karşılık ola-rak, Kylver Yazıtında AT UÇU BU, AQINIŞ, ... [Namdar Lider, yaptığı akın sonucun-da, ...] cümlesi geçiyor.
5. "Savaşmak üzere yapılan akın" anlamındaki AQINIŞ sözü yerine, "kişi öldükten son-ra canının gravitasyon etkisi altında akması" anlamında olmak üzere, Kylver Yazı-tı AQ-ONIS [< AQ ON İS] şeklinde yeni bir deyim kullanma gereği duyuyor. Bu de-yimdeki "penis" tamgası (No.13) AQ [meni], N tamgası ON [kozmos], S tamgası İS [can] manasından kaynaklanıyor. Bu şekilde sözkonusu edilen şey "kozmosta varo-luşun bir halden diğer bir hale devamlı olarak aktığı"dır. Buna Türkler SOĞANÇIĞ [kendi-kendini yeniden inşa] demiş bulunuyorlar.

Bütün bunlar karşılaştırdığımız iki yazıtımızdaki konuların bir-birleri ile ilişkili ol-duğunu, ve de, bu iki yazıtın gramer yapısının bir-birine benzediğini gösteriyor. An-cak, bunlar yazıtlar deşifre edildikten sonra dile getirilen hususlardır. Peki, yazıtlar hangi yönleme göre deşifre edildi?

Ben, mevcut evrakımı karıştırır iken, Kylver Yazıtı tamğalarının ON Notası tamğa-larına benzediği gözüme ilişti:

Cet.1. Kylver ve Açıktaş yazıtlarının birbirlerine benziyen tamğaları

No.	3,16	7	8,31	9	10	11	12	14,25	17	19	30	34	36
Kyl.													
Aç.													
oku.	ALT	UÇ	O,U	BU	AQIN	OŞ	AP	ON	AW	NÇ	ED	ANT	ÖG

Ancak, bu iki yazıttaki *tamğalar* şu sebeplerden dolayı farklılıklar da gösteriyor :

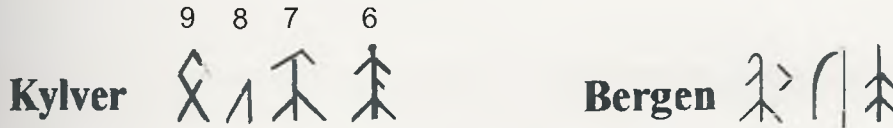
- ✓ Kylver Yazıtındaki *ES tamğası* (No. 15, 20, 24, 26), "can" anlamını da verdiğinden, Açıktaş Yazıtı bu tamğa yerine başka bir "S" *tamğası* şekli seçmiş bulunuyor (7).
- ✓ [EL, No.2,4,35] *tamğası* "hora teperek bayram eden halk" anlamında olduğundan, ON Notası, bunun yerine, "yerleşik halk" anlamında olan, diğer bir *tamğa* şekli Δ kullanıyor.
- ✓ Açıktaş Yazıtı, Ö (ve Ü) *tamğası* (No. 22) yerine, O (ve U) *tamğasını* kullanıyor. Herhalde, Ö (ve Ü) *tamğası*, bu çağda, henüz teşekkül etmemiş bulunuyordu. Yani, Açıktaş yazısı Kylver yazısından daha eskidir.
- ✓ EZ [No.1,5), AT [No. 6 (eski) ve No.18 (yeni)], AQ [No.13], İT [No.23], AN [28], ER [No.29], OQ [No. 27], A [No.21], ÖK [No.32], İK [No.33] *tamğalarının* ise, Açıktaş Yazıtında kullanılması gerekmemiş bulunuyor.

Bu farklı *tamğaların* toplamının sayısı 20 ediyor. Ayrıca, Kylver Yazıtında 3 *tamğasının* iki defa kullanılmış olduğunu gözönünde bulundurur isek, Kylver Yazıtındaki 36 *tamğadan* geriye 13 *tamğa* kalır ki, bu hem Kylver, hem de Açıktaş Yazıtında kullanılmış olan ortak *tamğa* sayısıdır (cet.1). Yani, Kylver Yazıtı Açıktaş alfabesi ile yazılmıştır!

Kylver Yazıtında bulunup ta, Açıktaş Yazıtında bulunmayan *tamğalardan* "bunların diğer Türk yazıtlarında da bulunmadığı" anlamı çıkartılmamalı :

1. "6" *tamğası* "AT" Nagy-Szent-Miklos Yazıtında geçiyor,
Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*, s.77.
2. "9" *tamğası* "BU" Qurtuxay ve Bayqal-Lena gümüş kap yazıtında; Davidov Yazıtında; Uyuq-Malinov ve Petrov yazıtlarında geçiyor.
Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*, s.64.
3. "13"deki "penis resmi" Cunnî Mağarası ve Vinça-Tartaria yazıtlarında geçiyor.
Mirşan, K. 1985; *Anadolu Prototürkleri*, s.131, 135; Mirşan, K.1994; *Alfabetik Yazı Başlangıcı*, s.43.
4. "18" *tamğası* $\uparrow$ [AT] Mañğıstaw Yazıtında geçiyor.
Mirşan, K.1994; *Alfabetik Yazı Başlangıcı*, s.103, 108.
5. "20/S", "21/A", "23/T", "27/Q", "29/R" *tamğaları* Erken Türkçe yazıtların pek çoğunda geçiyor.

6. "20", "24", "26" numaralı | [ĒS]'in Açıktaş yazıtlarındaki karşılığı olan ı [S] *tamğası* Aşağı Don alanında bulunmuş olan "KÖM 1" ve "KÖM 2" yazıtlarında geçiyor. Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*; s.77.
7. "28" *tamğası* "H" Başqurtstan yazıtlarında, Etrüsk yazıtlarında, Preslav Yazıtında ve Proto-Grekçe yazıtlarda geçiyor. Mirşan, K. 1999; *Erken Türk Devletleri ve Türik Bil*, s.13; 1970, s.34; 1994, s.74 ve 1993, s. 17, 20, 39.
8. "2, 4, 35" *icin*: İki çeşit ĒL [halk] vardır. Biri, iki nehir arasındaki tali su kollarında yaşayan halkı ifade eder ki, bunun en eski yazılış şeklini Açıktaş yazıtında görmekteyiz. Diğeri, el-ele tutuşarak hora tepip bayram eden dansçıları ifade etmek üzere, tutuşan iki kolun havaya kalkmış şeklini ifade eder, bunu da Kylver Yazıtında görmekteyiz. Bu *tamğayı* Nagy-Szent-Miklos ve Glozel (DÖ 3.000) yazıtlarında da görüyoruz. Mirşan, K. 1994; *Alfabetik Yazı Başlangıcı*; s. 18, 62, 67 ve 162.
9. Kylver Yazıtında geçen ÖKÜK ANT [Rabbanî ant] deyimi Urqun Yazıtlarında ÖKÜK TÜRÜK [Rabbanî Türk] şeklinde geçiyor (Yazıt I, Doğu Cephesi, 13^{üncü} satır). Mirşan, K. 1991; *Bolbollar*, s.14.
10. Kylver Yazıtındaki AT UÇU BU [Namdar Lider, *tamğa* No. 6, 7, 8, 9] ifadesinde geçen U, UÇ ve AT *tamğalarını*, UÇU ONIS AT [liderliği kozmik hale gelen can] şeklinde, Bergen Museumundaki (Norveç) bir fragmentte de görmekteyiz:

Bütün bunlara göre, şunu söyleyebiliriz: İsveç'in Gotland Adası'ndaki Kylver Yazıtı Erken Türk *tamğaları* ile yazılmıştır. Buna göre, Skandinavya yazıtlarının "*deşifre edilmesi*" değil, "*okunabilmesi*" sözkonusudur. Bu yazıtların kullandığı *tamğalar* ise, onların yazıldığı çağın özelliklerini ifade eder. Herşeyden önce, bu yazıtların hangi

çağda yazıldıklarını belirleyebilmeliyiz ve böyle bir *antuyus* bize, aynı zamanda, *tamğaların* kronolojik sırasını da belirtecektir ki, bu önemli konu üzerinde bundan sonraki bahsimizde duracağız.

← Gotland, Lavidan'dan bir Sınbitiğtaş

Tjängvide'den bir
İsveç Stelesi

Añtuyus

Skandinavya yazıtlarının *añtuyus*larının tespiti için elimizde bulunan önemli belgelerden biri, 1927-1928 yıllarında, Brake Kenti civarında, Weser Irmağında yapılan ekskavatör taramaları sonucu olarak, bu ırmağın plaj ve kıyılarında ele geçirilen, üzerinde resim veya runik yazılar bulunan 7 kemiktir. Halen Oldenburg Müzesinde [Staatl. Museum für Naturkunde und Vorgeschichte] bulunan bu kemiklerden beşinin 1984 yılında (bulunuşundan 56 yıl sonra!) Zürih ETH'sında ^{14}C -ölçümü yapılmış bulunuyor:

Oldenburg No.su	Kemiklerin yatma süresi (yıl)	Mutlak añtuyus
Süngerimsi kemik		
4989	6090 $\pm$ 100	DÖ 4140
4991	4670 $\pm$ 080	DÖ 2720
4988	4330 $\pm$ 080	DÖ 2380
Kompakt kemik		
4990	1570 $\pm$ 070	DS 0380

Pieper, P. 1989; *Die Weser-Runenknöchen*. Oldenburg.

Bu beklenmedik sonuçlar, kemiklerde *kontramiasion* [nehir yatağında kalırken kirlenme] ve kemikler bulunduktan sonra yapılan konservasyonundan [saklamak için alınan tedbirlerden] doğan hatalar olabileceği fikrini doğurmuş ise de, bunların kesinlik ihtimali ispat edilememiş durumdadır. Yani, metodik sebeplerden kaynaklanan hataların var-olup-olmadığı kesin olarak bilinmiyor.

Buna göre, biz kemikler üzerindeki resim ve yazılar üzerinde durarak, bunların zaman içindeki yerini belirlemediye çalışalım.

Weser Irmağındaki ekskavatör taraması sonucunda, nehrin Hammelwarden sahilinde bulunmuş olan ve DÖ 4140 yılına tarihlenen 4989 numaralı at kemiği [metatarsus].

Soldaki resmimizde kurban edilmekte olan bir at görmekteyiz. Atın kuyruğu, tıpkı sahife 20'deki at resminde olduğu gibi, bir "dualite" ifade edecek şekilde çizilmiştir. Kulakları ise, |) [ON İS. kozmik can] *tamğaları* şeklindedir. Adamın başına çizilmiş olan çizgi AÑ *tamğasını* ifade edecek şekildedir. Bu *tamğayı* biz bir Ulu-Kem *sıntaşında* "üçüncü göz" şeklinde görmekteyiz:

Bir Ulu-Kem *sıntaşı*.

Tamğalar : AÑ ES ED ES [akıl halinde can] veya AÑ ESİDİS [akıl ile duyuş] şekillerinde okunabilmektedir →

Weser Irmağındaki ekskavatör taraması sonucunda, ırmağın Hammelwarden plajında bulunmuş olan ve DÖ 2720 yılına tarihlenen 4991 numaralı öküz kemiği [metatarsus].

Kemikteki yazı, sağdan sola doğru, şu şekilde okunabilmektedir :

İS-UR EKİN AS EP-AS :

Ruh haline gelenlerin asılı kaldığı asılma tertibi.

Bu yazının altında bir geometrik resim görmekteyiz. Onun altında da birbirinin aynısı olan 4 işaret. Bu işaret "AQIN" diye okuya-geldiğimiz tamğadır.

"AQIN" kavramını Pra-Mısırlılar AQ-, AQİŞ ve AQİNİŞ deyimleri ile anlatmış bulunuyorlar :

"Akliselim ile AQİNİŞ üzerinde düşünme elektromagnetik gravitasyon sonucuna götürür".

Mirşan, K. 2000; Pra-Mısır Hieroglifleri; s.22.

"Akma yolu ile (öbürdünyaya) geçme".

Mirşan, K. 2000; Hieroglifler, s.50.

"4" ise canların kozmosta asılı kalacakları evin bulunduğu ortamdır :

"Kıldığımız dua, asılı kalmak üzere, asılan gök içindir".

"Kıldığımız dua, AT'ın 4 (element) halinde canlanması içindir".

"Kıldığımız dua, zamirin, asılı kalmak üzere, başarılı olarak ozması içindir".

"Kıldığımız dua, dörtlü dualite kozmosu tertibi elde edebilmek içindir".

Mirşan, K. 200; Pra-Mısır Hieroglifleri; s.16-17.

Weser Irmağındaki ekskavatör taraması sonucunda, nehrin Standstedt yakınındaki Badestrand'ında bulunmuş olan ve DÖ 2380 yılına tarihlenen 4988 numaralı at kemiği [tibia].

Resimde şunlar yazılı (sağdan sola):
İS-UR EKİN OĞ ERİR İK-AT İKİ
ALT EL OĞ ES OQ UQUNUSU.

"Ruh haline gelme şerefine erişmek için dual-AT dualitesi

temin eden, halk şerefine kuantumu hakkındaki izahat".

Yazıtın kenarında vakuumun 4 unsurunu bir daire içindeki çiçek resmi şeklindeki görmekteyiz ve bu 4 element dairesinin üstünde şu polindrom yazı var:

H(H

AN ONIN

"Anmakta olduğumuz kozmos (resmi)".

Tıpkı 4989 numaralı kemikte olduğu gibi, burda da atın kulakları aracılığı ile şu belirtilmiş :

) I → ON İS → "kozmik can" ki, AT Türklerde, "at" ve aynı zamanda, "vucuttan atılan can" anlamında kullanılmış bulunuyor.

Weser Irmağındaki ekskavatör taraması sonucunda, ırmağın Hammelwarden kıyısında bulunmuş olan ve DS 380 yılına tarihlenen 4990 numaralı öküz kemiği [bir tibia'nın son kısmı].

Metnimiz şöyle diyor :

UR ALTIN ĖSİS ĖRİR BU ĖBİ.

[Karar yerine eriştiren tertip].

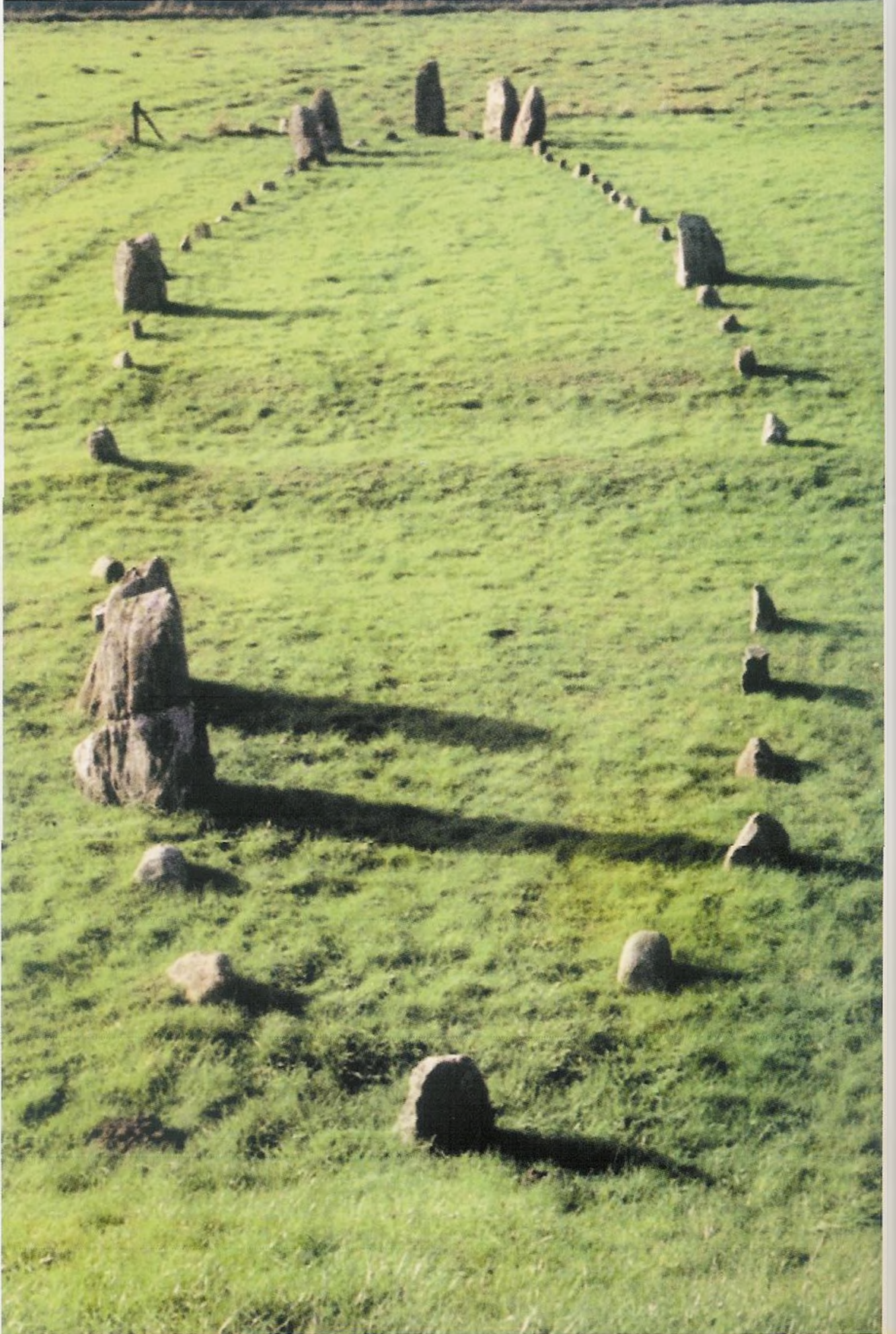
Resmimizde biz kozmosun, kişi başı şeklinde ifade edilen, 4 unsurunu görmekteyiz. Bunlar AÑ tamğasını ifade eden sembollerdir. Dümen yerinde oturan kişi ise "OŞ ON AÑ" [Konfigurasyon kozmosundaki zekâ (yani, can)] şeklinde resmedilmiştir. Geminin üstten görünüşü ise, polindrom halinde şöyle bir yazı: ĖD ONIN AS [Yaradan kozmik gravitasyon].

Bu cümledeki "kozmik gravitasyon" yerine, Türkler SUW [elektromagnetik radiasyon] demiş bulunuyorlar. SUW, aynı zamanda, SU demek olduğundan, suda olduğu gibi, uzayda da gemiler le gidilmektedir:

Sethos I sarkofagından bir relief.

Uzay gemilerini Bække Kenti yakınında, Danimarkada, şu şekilde de görmekteyiz :

Bu gibi, gemi şeklindeki mezarlıklar İsveçte (Årby, Västmanland) ve Norveçte de (Hereidsmoen) bulunuyor.

Gemi şeklindeki mezar (Hereidsmoen, Norveç)

Kylver yazıtındaki 13 numaralı tamğa bir "penis" resmidir. Bu tamğayı biz Doğu Anadolu'daki Cunnî Mağarasında ve Sırbistandaki Vinça Yazıtlarında da bulabilmekteyiz:

□d	UQUŞ	Akmak
□Δ	AQİŞ	suretîle
≡Δ	QUT	invariant
m	ÖG	Kral.

IAA	ËS ËSİS	Kendisini yadetmekte olduğumuz
⋈ J 41	ISUB ÖG	Regīstrasīon Kralının
IY 9 8	UÇ AÑİLİS	uçuşunun anılışı suretîle
"ruh" III	"ruh" İSİS.	ruhunu tasavvur.

← Doğu Anadolu'daki Cunnî Mağarası Yazıtı

Sırbistan'daki Vinça tamğaları

Cunnî Mağarasında 18 adet Pra-Mısır hieroglifi bulunmuş bulunuyor. Buna göre, Mısır yazı Doğu Anadoludan gitmiştir. Diğer taraftan, Kylver yazıtındaki penis resmi ve "tekrar öbürdünyada doğum" manasına gelen "dörtlü ifadeler" (s.32, 33) Cunnî Mağarasında da bulabilmemiz, bize bu iki yazıtın aynı yaşta olması gerekeceğini söylüyor. Mısır'daki hierogliflerin yaşının 5.000 yıl olduğu söylendiğine göre, Kylver Yazıtının dayandığı Açıktaş Alfabetesinin yaşını da, s.31'daki 6.140 yılın biraz ilerisine giderek, 7.000 yıl olarak kabul edebileceğiz demektir.

Mirşan, K. 1994; *Alfabetik Yazı Başlangıcı*; s.10.11, 41.

Vinça Yazıtı için 7.300-5.500 yıllık bir yaş tespit edilmiş bulunmaktadır. Burda da penis resmi ve 4 çizgi görmekteyiz. Buna göre, bu yazıt da yukarıdaki kabulümüzü doğrular nitelikte.

Mirşan, K. 1994; *Alfabetik Yazı Başlangıcı*; s.11, 42, 43.

Açıktaş Alfabeti için kabul ettiğimiz 7.000 yılını makul gösteren diğer bir gerekçe de, ON Notası dilinin henüz BODIN [eruptiv, tasrifî] dil safhasında bulunması, bugünkü Türkçeye mahsus olan, TÜÜ EVİNİ [holomorphic, agglutinative] dil safhasına henüz geçilememiş olunmasıdır. Meselâ, ÊL BU, ÊS BU, ÊS ÊD [Halkımın isteklerine itaat et!] cümlesindeki BU harfi tarifi İngilizcedeki "the" yerine kullanılmaktadır. Türkçe, BODIN dil safhasından önce, YAWALDIRĞU [izole] dil safhasını da yaşamış bulunuyor (meselâ, ÜE Yazıtı).

Mirşan, K.1985; *Anadolu Prototürkleri*; s.97-99.

Skandinavya Yazıtlarının Alfabesi

Cermence "rune" sözünün "gizemli şeyler", "sırlar" anlamında olduğu zannolunmaktadır. Bu kanı, bilhassa, Tacitusun DS 97 yıllarına ait "*De origine, situ, moribus ac populi Geraniae*" isimli kitabında geçen (K.10) şu sözlerine dayanıyor :

Auspicia sortesque ut qui maxime observant. Sortium consuetudo simplex: virgam frugiferae arbori decisam in surculos amputant eosque notis quibusdam discretos super candidam vestem temere ac fortuito spargunt; mox, si publice consulatur, sacerdos civitatis, sin privatim, ipse pater familiae precatus deos caelumque suspiciens ter singulos tollit, sublatos secundum impressam ante notam interpretatur.

[Alâmet ve kader fallarını her halkta olduğu biçimde ele alırlar. Kur'a çekmek için kullandıkları usul son derece basit: Meyvalı bir ağaçtan bir dal keserler, onu çubuklara ayırırlar, bunları farklı birer işaret le işaretler ve beyaz bir bez üzerine lâalet-tayın saçarlar, tıpkı bir tesadüf hali temin edecek şekilde. Bundan sonra, kamu meselelerinde bir seçim istenmiş olması halinde, cemaat imamı, veya, soy içinde sözkonusu olması halinde, aile reisi, Tanrılara hitap ederek ve göğe bakarak, her çubuğu her seferinde üç defa kaldırır ve onları önceden çentilmiş işarete göre yorumlar.]

Tacitus burda "run-" sözünü kullanmıyor, "nota" [işaret] diyor. Onun anlattığı şeyin runik tamğalar ile hiçbir ilişkisi yok.

"Ræd sceal mon secgan, rûne wrītan" [Rat soll man sagen, Runen ritzen]

[Runik yazı bir bilmecedir] cümlesi bize Cermenler için runik yazının bir sır olduğunu söylüyor. "Skalat maðr rúnar rísta, nema ráða vel kunni" [Nicht soll ein Mann Runen ritzen, es sei denn, daß er gut deuten kann] [iyi yorum yapmasını (yani, runik yazıları okumasını) bilmeyen bir kimse runlar çizmemelidir].

Schneider, K. 1994: Rünstafas. Runische Zeugnisse zur Sprach-, Kultur- und Religionsgeschichte vor allem der Angelsachsen. Aufsätze und Rezensionen 1956-1993. S.20.

Bu iki cümle runik yazının Cermenlere ait olmadığını ve "run-" sözünün de Cermence olmadığını kanıtlıyacak niteliktedir. Buna göre, ben bu sözün Erken-Türkçe ÜRÜÑ [öbürdünya] sözünden kaynaklandığını düşünüyorum: ÜRÜÑMÜGE QARAMAĞA U-ZAWIMA [öbürdünyaya bakmaya uzanırken]; ÜR APA [öbürdünyadaki Allah]; ÜRÜÑ-KÜMİS [mezar gümüşü]. Nitekim, Erken-Türkler de "yazı"ya bazan ÜR-OQI demiş bulunuyorlar, çünkü yazdıkları yazıların hemen-hemen hepsi öbürdünya ile ilişkilidir. Diğer taraftan, hemen-hemen bütün Skandinavya yazıtlarının konusu da ÜRÜÑ.

Miršan, K. 1978; ALTI YARIQ TİĞİN, S.110.

Ancak, runik tamğaların yüzdeyüz Cermenlere ait olması gerektiğini düşünen Avrupalılar, yazıtların çözümü için, en eski yazıt olan Kylver yazıtını ele alırlar ve bu yazıtın soldan sağa doğru bir alfabe sırası teşkil ettiğini kabul ederler. Bu alfabenin ori-

Fonetik alfabenin gelişimi 17.000 yıl öncesinden başlamış bulunuyor (Şölgentaş ve Lascaux Mağaraları). Başlangıçta birer tamğa [yalnız başına vokal veya önvokalli konsonant] halinde başlayan bu yazıdan, zaman la, alfabetik yazı gelişmiş bulunuyor. İşte, Skandinavya yazıtları bu "tamğalar" şeklinden, henüz, alfabe harfleri haline geçmemiş olan bir devri yansıtıyor ki, 7000 yıl öncesinden başlayan bu yazıtlar için "alfabetik" örnekler aramak, hakikaten, çok yalın bir tutumdur.

Tamğa esası üzerine yazılan yazılar için ise, Avrasyanın her yerinde örnekler bulabilmekteyiz. Bu yazıların hepsi "erken" tarihlidir ve dilleri "Erken-Türkçe"dir. Buna göre, tamğaların gelişimi kronolojisini gözönünde bulundurmak kaydı ile, Skandinavya yazıtlarının okunmasında herhangi bir sorun çıkmayacaktır. İşte, bu esaslara göre elde ettiğimiz alfabe şekli şöyle:

Cet.2. Skandinavya yazıtlarının alfabeti

Yazıt No.	Alfe. Sesi	Tam. Adı	Tam-ğa	Yazıt No.	Alfe. Sesi	Tam. Adı	Tam-ğa	Yazıt No.	Alfe. Sesi	Tam. Adı	Tam-ğa
1	a	A	𐌰	1	l	ĒL	𐌱	12	s	ĒS	𐌶
1	b	BU	𐌺	2	l	İL	𐌽	1	ş	OŞ	𐌾
29	b	İB	𐌻	33	l	İL	𐌿	1	t	AT	𐌿
3	c	ÖC	𐌿	22	n	ON	𐌰	22	t	AT	𐌿
10	ç	UÇ	𐌰	1	n	AN	𐌱	1	t	İT	𐌿
29	ç	İÇ	𐌰	28	ñ	ON	𐌰	1	u	U	<
1	d	ĒD	𐌰	13	ñ	AN	𐌰	1	u	U	𐌰
1	g	ÖG	𐌰	29	ñ	AN	𐌰	11	ü	Ü	𐌰
3	ı	I	𐌰	34	ñ	AN	𐌰	1	w	AW	𐌰
3	i	İ	𐌰	1	ö	Ö	𐌰	10	w	UW	𐌰
2	î	î	𐌰	1	p	AP	𐌰	11	w	UW	𐌰
1	k	İK	𐌰	3	p	IP	𐌰	11	y	OY	𐌰
1	k	ÖK	𐌰	1	r	ĒR	𐌰	1	z	ĒZ	𐌰
1	q	OQ	𐌰	10	r	UR	𐌰	2	z	OZ	𐌰

Cet.3. Mürekkep tamğalar

𐌰	𐌰	𐌰	𐌰	𐌰	𐌰	𐌰	𐌰
OĞ	ALT	AT	ONÇ	OZIS	UÇ	US	USU
𐌰	𐌰	𐌰	𐌰	𐌰	𐌰	𐌰	
AQIN	ANT	ĒİR	ONIS	ÖK	UQUQ	USU	

Bu tamğaların diğer Erken-Türkçedeki karşılıkları için şu kitaplara bakınız :

Mirşan, K. 1998; *Etrüskler, Tarihleri, Yazıları ve Dilleri*; s.62-66..

Mirşan, K. 2000; *Hieroglifler*; s.25-67.

Yazıtlar

"Futhark" ismi de verilen, runik yazıtların sayısı, Avrupada, 5.500 civarındadır. Bunlardan, tahminen 3.500'i İsveçte, geri kalanı Norveç (~1.000), Danimarka (~700), Britanya (~60), İzlanda (~60), Grönland (~60) ve Almanyada (~30) bulunmaktadır.

Taş, kaya, kemik, ahşap ve maden üzerine yazılmış olan bu yazıtların en uzununu İsveçteki Rök yazıtıdır (~450 tamğa). Stenoften Yazıtı da (İsveç), 108 tamğası ile, uzun yazıtlardan diğer biridir. Bu yazıt, sihirli güçlerden arındırmak için (?), 1864 yılında Sölvesborgdaki St.Nicolai Klisesine taşınmış bulunuyor.

Kylver Yazıtı ile Talas Yazıtının kıyaslamasından anlaşılıyor ki, Türkler, ilk önce, Gotland Adasına yerleşmişlerdir. Nitekim, bu adada bulunan yazıtların sayısının 400 civarında olması da buna işaret ediyor. Bu taşlardan birçoğunun ait olduğu mezarlar—ölü yanına konulan eşya bakımından fakir—birer ölü yakma çukurlarıdır. Bu da bize Proto-Türk geleneğini gösteriyor.

Gotland Adasının yerli halkı adalarına "Gutland" ve dillerine "Gutaniz" demektedirler. Burdan, "Gut" sözünün aslının QUT olması gerekir, çünkü Türkler Avrupaya "QUT YAQ" [Kut Beldesi] demiş bulunuyorlar. Ayrıca, Gutaniz ismi de QUT ANIZ [kutlu olarak anılan kişiler] olarak karşımıza çıkıyor.

Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*; s.78.

14üncü yüzyılın ortalarına ait bir elyazması, *Gutalag* (Gotland kanunu) ve *Gutasaga* (Gotland tarihi ve anayasası) olmak üzere, eski Gutland dilinde yazılmış bir metin veriyor. Bu deyimlerdeki "-alag" ve "-asaga" sözlerinin çok eskilere dayanmakta olması da olası.

Gutaniz dilinde birçok Türkçe asıllı sözler gösterilebilmekle beraber, aşağıdaki misalimiz bize bu dilin 14üncü yüzyılda bir Türkçe dil olma niteliğini kaybettiğini, daha çok, Cermence kökenli bir dil haline geldiğini gösteriyor. *Gutasaga* şöyle başlıyor :

Gutland hitti fyrsti maþr, þan sum Pielvar hit. Pa war Gutland so eluist, at þet daghum sanc oc natum war uppi. En þann maþr quam fyrsti eldi a land, oc siþan sanc þet aldri.

(Pipping, s.622-5).

[Gotlandı ilk önce bir kişi keşfetti ki, adı Pielvar idi. O zamanlarda Gotland öyle sihirli idi ki, gündüzleri batar ve geceleri yukarıda olurdu. Fakat bu kişi memlekete ilk önce ateşi getirdi ve, ondan sonra hiçbir zaman batmadı].

Cümlelerin Almancaya tercümesi şöyle :

Gotland fand [hitti] zuerst [fyrsti, İng. "first"] ein Mann [maþr; yani, ĖMİT ĖR], der Pielvar hieß [hiþ]. Damals [Pa] war Gutland so verzaubert [eluist; yani, ĖL-ĖSİT], daß es an den Tagen [daghum] versank [sanc] und in den Nächten [natum] oben [uppi; İng. up] war. Aber dieser Mann brachte [eldi; yani, ĖLİTTİ] zuerst Feuer [quam] auf das Land, und danach versank es nie mehr [þet aldri].

Burda sözkonusu edilen "ateşi [quam; OQ ĖM, yani "kişiyi kuantum haline getiren şey"] getiren kişi"; yani, "cesetleri yakma adetini getiren kişi", kendisi için Kylver Anıdı dikilen kişi olmalı.

*Skandinavya yazıtlarından "eski yazı"
[the older futhark] ile yazılan yazıtların Avrupada bulunduğu yerler
(Sven B.F. Jansson'a göre)*

Not: Aşağıda yazıtlara verdiğim numaralar onların (24.04.2002 gününden başlayarak) benim tarafımdan okunuşlarının sırasını gösteriyor.

1. Gotland Adasındaki (İsveç) 36 tamğalı Kylver Yazıtı.

Bu metin için "Skandinavya Yazıtlarının Deşifre Edilmesi" bahsine bakınız ki, bu yazıt Skandinavya yazıtlarını deşifre etmemi mümkün kılmış olan yazıttır.

2. Førde'de (Norveç) bulunmuş olan balık tutma ipi çökerticisi

BU İLİNİS İK (sağdan sola doğru) [Bu ilinme ekidir].

Bu yazıtın sonuncu tamğa'sı olan "K" tamğa'sını ALTI YARIQ TİĞİN'de (Mirşan 1978, s.111), Ulu Kem Alfabetesinde (Mirşan 1970, s.27), Vinça (Sırbistan) yazıtında (Mirşan 1994, s.42), Aktaş Köyü kemik iğnesinde (Mirşan 1999, s.13) görmekteyiz. Yazıttaki "İ" (4üncü) ve "L" (2inci) tamğaları ise, hemen-hemen bütün Türk yazıtlarında geçen tamğa şekilleridir.

Her iki yanında birer delik olan ve ipleri eklemeye yarıyan, 12/5/1,5-2 cm'lik sabun taşına yazılı Førde yazıtı (Norveç):

3. Årstad Yazıtı (Norveç).

HIPIXFY
ZIRPFA
7-PIFY

(1) ÖC-ÖK [veya, ÖCİK] EDİS ERİSİN

(2) ELİK UR EKİZ

(3) ÖC-ÖK [veya, ÖCİK] OQ-ES ARIP.

Hafif granit taşından Årstad (Sokndal, Norveç) yazıtı (1,2 m x 0,78 m x 0,13 m).

(1) Tanrının (ilk) yarattığı hale erişme [veya, Orijinal-hal edilmiye erişme]

(3) Tanrı kuantumu-şeklinde uzaklaşan [orijinal-hal kuantumu-şeklinde uzaklaşan]

(2) kimseler için verilen hüküm gereğidir.

ÖC "sahiplik, iyelik", ÖK "Rab, Kral"; buna göre, ÖC-ÖK "Her Şeyin Sahibi Olan Kral"; yani, "Tanrı" demektir, fakat bu anlam, esas itibarıyla, ÖC [Sahip] sözünde yoğunlaşmaktadır. ÖG ise ecnebî Krallara verilen isimdir.

ÖC-ÖK (vede, ÖC-ÖG) deyimi Türkçe yazıtlarda da geçiyor ve aynen burdaki gibi yazılıyor.. Ancak, Türuk BİL ortamında kalan bir krallık kastedilmek suretiyle, biraz değişik anlamda kullanılmış bulunuyor :

İÇİKİGME ÖC-ÖKTİ BUDUN BOLTİ, ÖLÜGME ÖLTİ [Tanrı yönetimine tabi bir kabile haline gelinceye kadar, imha oldular; yani, Türuk Bİle tabi oldular] (Urqun, IID37).

Mirşan, K. 1991; *Bolbollar*, s.53.

ON[I ÖC]-ÖG ĖR ĖMİDİM [onları ÖC-ÖG erleri ettim; yani, onları Tanrı hakkı için yönetimime kabul ettim] (Şine-Usu, C4).

Mirşan, K. 1985; *Anadolu Prototürkleri*; s. 82.

4. Möjbro Taşı Yazıtı (Uppland, İsveç).

Y	ÖC	Sahib
7Hx7I	ÖK, OQ ĖSİD ĖKİZ,	Rap, kuantum olarak bilinen,
7H7H1	ĖS ĖKİN-ĖKİNİK,	"can" olan şeyin,
77	OQ-ÖK:	kuantum Rabbıdır;
Y1M7S79	ÖC-ÖK AQIN ÖK-UR ĖKİR	Sahip-Rabba akma hususundaki Rab-kararı olan,
787	ÖK-UR ÖG.	Rab-kararı ögesidir.

Metnimiz öldükten sonra Tanrısına kavuşacak olan kişi canı hakkında izahat vererek diyor ki, ölen kişinin canının (uzayda akabilecek halde bir) *kuantum* haline gelmesine Rab (Tanrının yeryüzü işlerini yürüten şahsiyeti) karar verir ve bu karara ÖG [öge] olan can Sahip-Rabba (yani, Tanrıya) doğru (gravitasyon etkisi altında) akar (ve sonunda cennetine kavuşur).

Metnimize göre kişi canı Tanrı haline gelebilmek (cennete girebilmek) için dual bir İT'e [impulsa] sahip olmalıdır : (1) o, ilk önce, "kuantum" haline gelebilmelidir ve (2) bundan sonra, (gravitasyon etkisiyle) akarak yol alabilmelidir; ta ki, asılı kalacağı ÜY ASIS'a [gravitasonal eve]; yani, ÜY ON'a [kozmos evine] ulaşabilsin. İşte resmimizdeki iki it bu şekilde bir "dual impuls"u temsil ediyor (s. 45'deki resim).

İki İT'imizi Bulğaristandaki Şuman *Sıntaş*'ında da görmekteyiz. Ancak, bu yazıtta OQ [kuantum] sözü "millet adı" olarak geçiyor.

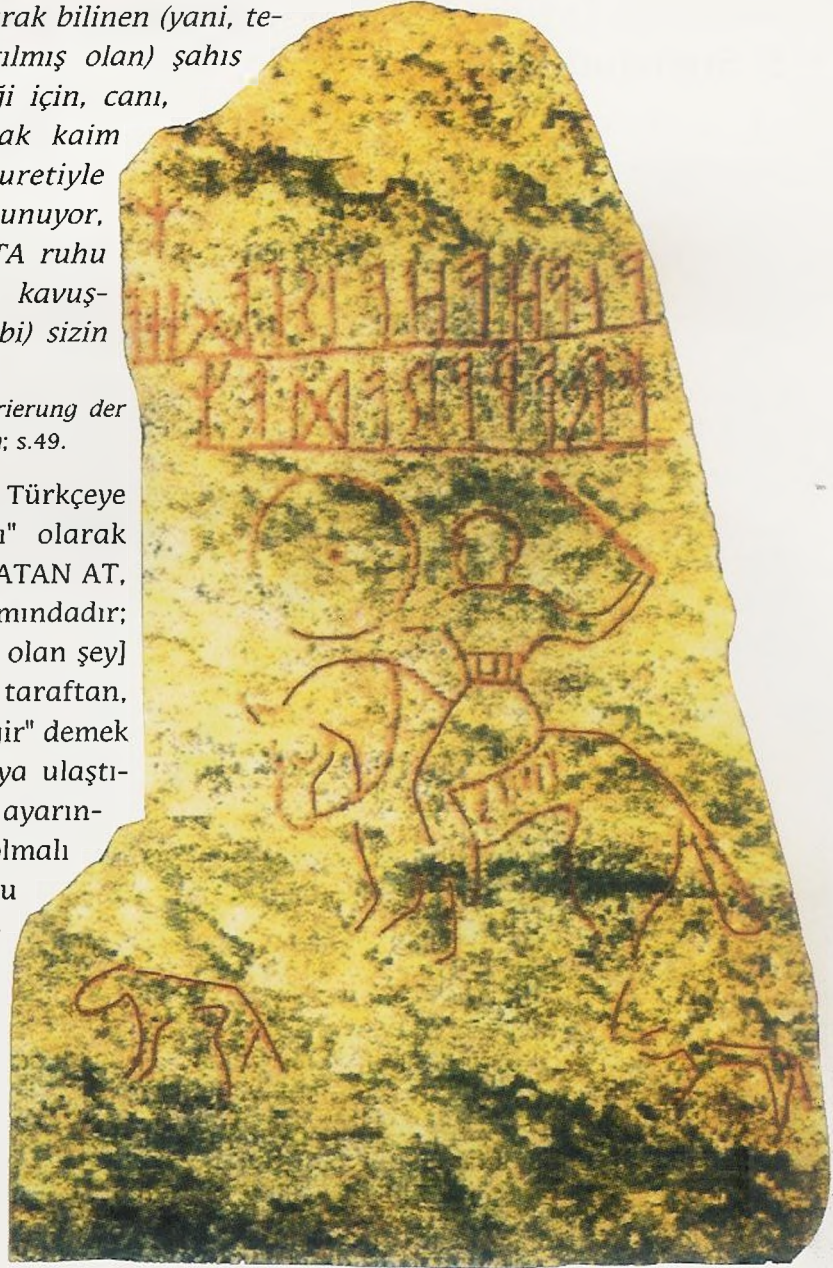
Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*; s.78-79.

Bu İT'leri bir Proto-Grek yazıtında da görüyoruz. Burda, iki İT arasına, bir yılan resmi yapılmış bulunuyor ki, bu da ışık dalgası halinde giden canı temsil etmektedir. Yazıt şöyle diyor :

"Atalarımızın AT'ı olarak bilinen (yani, teninden can halinde atılmış olan) şahıs yakılmış olarak bilindiği için, canı, atalarımızın AT'ı olarak kaim olan şahsın, uçmak suretiyle (Tanrısına) erişmiş bulunuyor, ve, buna göre, o AT-ATA ruhu olarak (yani, Tanrısına kavuşmuş olan atalarımız gibi) sizin Rabbanî ulunuzdur."

Mirşan, K. 1973; *Dechiffrierung der protogriechischen Inschriften*; s.49.

Bu yazıtta, bugünkü Türkçeye göre, "atalarımızın adı" olarak tercüme edebileceğimiz ATAN AT, aslında, "ata canı" anlamındadır; yani, AT [tenden atılmış olan şey] "can" demektir. Diğer taraftan, AT, aynı zamanda, "beygir" demek olduğundan, onu Tanrıya ulaştıracak olan İT de beygir ayarında büyük bir hayvan olmalı ve uçabilmelidir. İşte bu varlığı biz, ÖG AT [canları Tanrıya ulaştıran kanatlı at; Greif] olarak, Etrüsklerde görmekteyiz. Bir Etrüsk yazıtı (s.17), bir AT'ın (s.18) iki ÖG AT tarafından uçuruluşunu tasvir ederek, şöyle diyor:

"AT'ı mukaddes adanarak Tanrılaşan Hanlık sahibinin uçarak (öbür dünyaya) ozması 'Tanrılaşma' keyfiyetidir."

Mirşan, K. 1998; *Etrüskler*; s.2 ve 70.

Bu Etrüsk yazıtındaki iki ÖG-AT'ı biz, Eşik Qurğanında bulunmuş olan, "Altın Elbiseli Adam" başlığında da görmekteyiz (s.13,16). Bu Qurğan yazıtında şöyle deniliyor:

"Haşmetmeablığını anmakta olduğun kişi, kozmoslaşarak, "OQ" haline gelmiş bulunuyor. O, UB-OZ [Tanrı] liderliğine ozarak geçmek suretiyle, kozmoslaşmak üzere alınmış olan AT'dır."

Mirşan, K. 1999; *Erken-Türk Devletleri ve Türk Bil*; s. 27.

Kollarında OÑ kalkanı ("başarı" tamgası) ve AÑ topuzu ("zekâ" tamgası) tutan bir ath (yani, Tanrıya inanarak savaşa giden bir asker) ve onun alt kısmında iki İT [impuls] (yani, askerleri savaşıma iten dual gerekçe) resmi bulunan Möjbro Taşı (Uppland, İsveç) yazıtı.

5. Stenstad Yazıtı (Norveç)

	ÖC-ÖK AP UÇUS	<i>Tanrıya aparılmak üzere uçuş</i>
	OQ BU UW ĖSİDİS.	<i>kuantum halinde mukaddesleşme demektir.</i>

6. Tørvika A Yazıtı (Norveç)

ᚢᚦᚢᚱ	(1) ÖK UW ĖS UR
ᚢᚦᚢᚱ	(2) ÖK ĖRİLİK AQIN ĖK-ĖY.
(1) Kutlu Rabbin can hakkındaki kararı (2) Rabba erişme akını içindir.	

7. Eidsberg Kilisesinde bulunmuş granit levha (Smålenene, Norveç)

ĖSİD ĖRİSÜÜŃ ĖSİNİT [ĖS-ANT] ĖL
*Rivayet olunan erişmeyi gerçekleştirmiş
olan halk.*

8. Belland Yazıtı (Norveç)

ÖKİK ANT ALTU—*Tanrıya ant olsun.*

9. Istaby Yazıtı (İsveç)

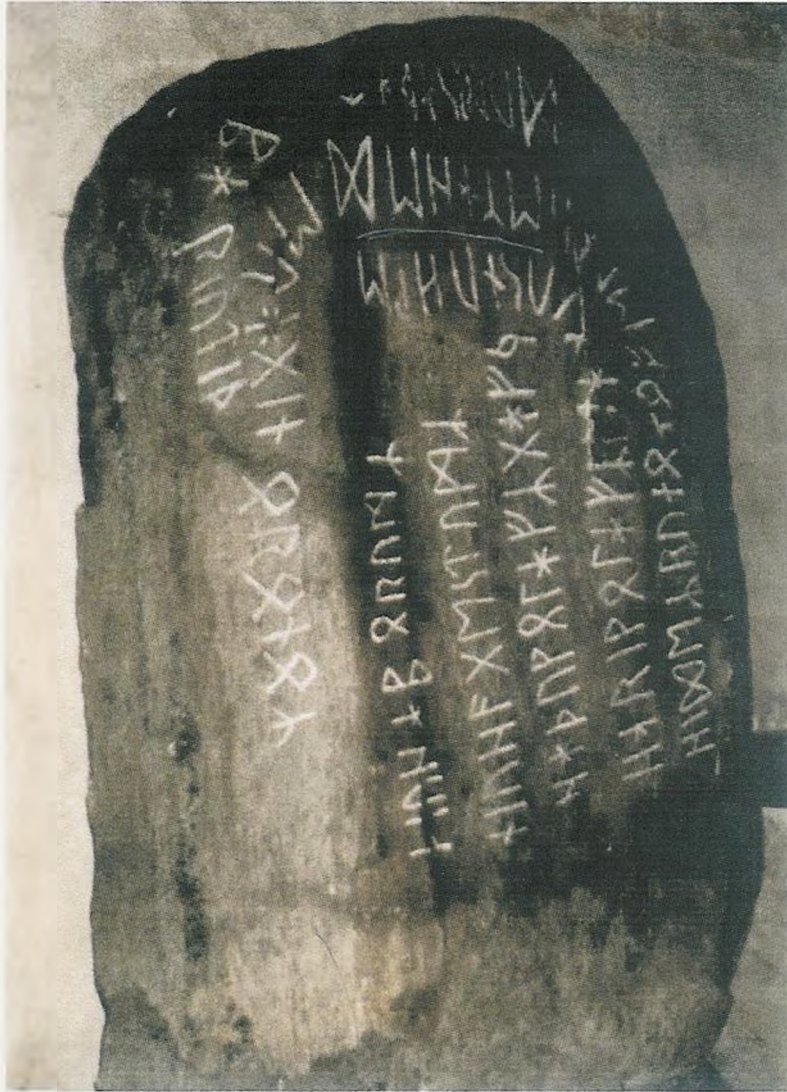
PNΓFFƆ
IH4I3I
IHƆF↑
PNΓFFYIY
H4MRN
PNΓFFY
IH4IN

1. ÖKÜG ÖKÜP ONIS ĖR
2. ĖSİNÇ ĖSİTİNİS
3. AT ÖKÜG *İTİS*
4. ÖC ĖSİC ÖKÜP ONIS ĖR
5. ONIS UR ALT ĖTİN
6. ÖCÜG ÖKÜP ONIS ĖR
7. ONIS ANT *İTİSİS*.

1. Dua ile Rabda kozmoslasmıva erisme
2. idraki ile,
3. (vucuttan) atılma duası impulsu
4. —"Sahip" denilen Rabda kozmoslasmıva erisme
5. ile kozmoslaşma tahakkuk ederek—
6. "Tanrı" olan Rabda kozmoslasmıva erismedir.
7. kozmoslaşma kanunu impulsu ile.

10. Stentoften Yazıtı (İsveç)

X†P፩	18	፩P፩	9	፩፩	1
P፩P፩P፩	19	፩†	10	፩፩	2
፩፩	20	፩፩†	11	፩*	3
H*	21	H፩፩፩፩	12	፩P፩†፩፩	4
፩፩፩፩	22	፩†፩፩፩፩	13	X፩†	5
H፩X፩፩	23	፩፩	14	፩፩*	6
†፩፩	24	P፩፩*	15	*፩፩፩	7
፩፩፩፩፩፩	25	፩፩P፩፩*	16	፩፩፩	8
*፩	26	H†	17		
፩፩፩	27			፩፩፩፩፩፩†፩	28

Soldan 1inci satır :

1. ANTIS AT
2. ONIS ĖS UR
3. USU ÖK.

Soldan 2inci satır :

4. UÇ BU, OQ BU, UR BU.
5. OQ ĖSİD
6. USU UR ALT
7. AQIN ALTIN USU
8. ĖL ALT ĖSİS.

Sağdan 1inci satır :

9. AP ALT ÖG BU
10. OQ BU,
11. OQ ONIS UR,
12. UÇ ALT AQINISIN.

Üstten 3üncü satır :

13. ALT ĖRİN ONIS OQ-OZ
14. ĖLİS UW

Sağdan 2inci satır :

15. USU ĖRİR, UÇ-ÖG
16. USU AP BU ĖRİS UR
17. OSUN.

Sağdan 3üncü satır :

18. UW ÖG USU ĖD
19. UÇ-ÖG USU AP BU ĖR
20. ONIS ANT
21. OSUN.

Sağdan 4üncü satır

22. UÇ ĖRİR ONIS AT
23. OZ ALT ĖD ĖKİN
24. ONIS ĖS OQ.

Sağdan 5inci satır :

25. UÇ ĖRİR ONIS UR BU
26. ÖK USU
27. AN ONIS ĖS ANT.

Yazıt Başlığı :

28. UW USU-ANT OQUZ ALT ONIS AQIN.

1. (İyi kişiliği için) garanti verdiği
2. kozmik cana hüküm giydiren
3. Rab Cenapları,
4. Tanrı olduğundan, kuantum hakkında hüküm yetkilisidir.
5. Kuantum hakkında
6. Cenap kararı

7. akmya (yani, ruhun kozmosta akması-na) yönelik

8. halk inancı dolayısıyladır.

9. Aparılma bilinci

10. kuantumu

11. kozmik kuantum edilmiştir,

12. Tanrıya doğru akmak üzere.

13. Kozmik kuantum halinde ozmuya erişerek,

14. kutsal kişi haline gelme

15. Cenabına erişme, Bilinç Liderliği

16. Cenabı tarafından aparılan erişme

17. alanındadır (yani, ağıt tutan kişiler ölen kişi ruhunun Tanrıya geçeceğine inanmış oldukları için, Tanrı da bu ruhu kendine kabul etmiştir).

18. Kutsal bilinç çerçevesinde

19. bilinç liderliği tarafından aparılan (gerçekleştirilen) erişme

20. (halk tarafından verilen) kozmik garanti

21. dolayısıyladır.

22. Tanrıya erişme kozmosuna

23. ozma gerçekleşmiş olması

24. kozmik can kuantumu haline gelmek içindir.

25. Tanrıya ozmanın kozmik kararını

26. veren Rabbi

27. anma, kozmik can için garanti olsun.

28. Kutsal ant içilen kuantumların kozmik akını (yazı başlığı!).

Not: (1) 15 ve 22inci satırlarda geçmekte olan "ĖRİR" tamğası Pra-Portekiz yazıtlarında şu şekilde geçiyor :

AQINISIM ĖRİR AT ÜZÜT ĖTÜÜŇ ĖR [AQINIŞ aracılığı ile kesinleşen bir erişme].

Mirşan, K. 1996; Pra-Portekiz Bitigtaşları; s.15-16.

(2) Metnimizde geçen UÇ [lider] sözü "Tanrı" anlamında kullanılmaktadır. Bu hali biz Türklerde de görmekteyiz. Meselâ, ÖŇRE BİŇA BAŞI şöyle diyor: ÜR-ÖGİN ANTA İTİTİDİM, UCI AT ANTA AT UQITDIM [meçhul asker abidelerini orda yaptırdım, Allah orda haberdar ettim].

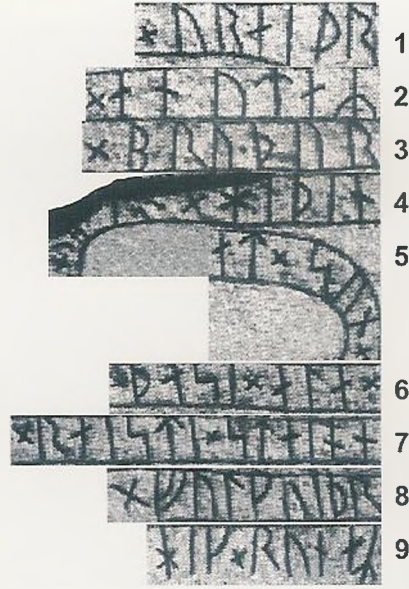
Erken-Türklerin (bilhassa Etrüsklerin) "Cenap" (yani, Allah) anlamında kullandıkları diğer bir deyim de US'dur [vucuda getirici, cenap, instans].

Mirşan, K. 1994; Alfabetik Yazı Başlangıcı; s.189, 192.

11. Anundshög Yazıtı (İsveç)

Not: Yazıt sağ-alt köşeden başlanılarak okunacaktır.

1. UR ANTIS [veya, OYIS ?] OQ UR ONIS-UW,
2. UÇ OQ USU, ONIS UQUQ-UW.
3. UR ONIS ANT, ONIS UR ÖK-UW,
4. OQIS ANTIS [veya, OYIS ?] USU UW, [ĒSĪN] ĒS [ANIN UW].
5. UW OQ ONISIT, UW İPİN [veya, AT?] OQ,
6. UW OQIP, OQ UW ĒSİT OQ ANT [veya, OY ?].
7. OQ UQUSUQ İPİN [veya, AT ?] ĒTİW ĒSİPİN [veya, ĒS-AT ?] ĒTİS OQ URUW,
8. UR ANTIS [veya, OYIS ?] ĒLÜ [veya, ONIS-Ü ?] UP-ONIS ÖGİW,
9. UÇ UQUQ ONIS URUW ÖS-USU.

1. (Halk tarafından dua ile istenen, Tanrı) hükmü garantisi dolayısıyla, (Tanrı tarafından verilen) kuantum hükmü kozmik inancımız sonucudur,
2. ve Tanrıda kuantum oluşumu, kozmik olarak kutsaldır.
3. Hükmün kozmik garantisi, kozmik hüküm kralının kutsallığıdır,
4. ve kuantum garantisi hakkındaki kutsallık, senin (dualarında) andığın kutsallıktır.
5. "Kutsal kuantum" kozmolojisi, kutsal barış kuantumudur,
6. ve kutsal kuantum olarak, kuantum kutsallığı kuantum garantisidir.
7. Kuantum dolayısıyla, sulhu anış "kuantum" gereğidir,
8. hüküm garantisi altındaki halkının yüce kozmik bilince sahip olması yolu ile,
9. Tanrının kozmik kararının teşekkülü.

12. Sanda II Taşı (Gotland, İşveç)

Bu ve öbürdünya sintası

Tasfirimizin aşağı katında güneş altındaki "dörtlü" (yani, doğumlu) dünyamız söz konusu ediliyor. Bu dünyanın ÖK'ü [Tanrıyı temsil eden kralı] elinde, dünya UDU'sunun [stratejisinin] gereği olan, bir kargı tutuyor.

Bir Etrüsk yazıtı, metnimizdeki ONIS OQ UR UQUQ ÖK [kozmetik kuantum hükümdarının (veya, hakiminin) kralı] yerine, ĖMIÇ OQ ON UDU AT [kozmos stratejisi sahibi tarafından adanan (kişi)] diyor (yandaki resimde kargı yanındaki dikvi yazı).

Mirşan, K. 1998; Etrüskler; s.29.

Kralımızın arkasında, elinde AÑ [zelâ] tamğası tutan bir kişi (çünkü uzaya ulaşacak şey, vucut değil, zekâdır) ile, onun arkasında, kolu ile ON [kozmos] tamğası şekillendiren diğer bir kişi ile temsil edilen, krallık halkını görmekteyiz.

Bir Etrüsk başbakanının ölüm döşeği

etrafında yer alan kişilerin de bu ON işaretini yaptıklarını görüyoruz:

Mirşan, K. 1998; *Etrüskler*; s. 73.

Tasvirimizdeki yeryüzü-
nün üstünde, bir □ [OŞ, "kon-
figurasion"] çerçevesi içinde,
üç kişi daha görmekteyiz. Bu
OŞ'a, bir kaz vücudu ile teşkil
edilen "üçgen [AQ], bükük
kaz ayağı ve kuyruğundan
[OZ]" olkunan, damğalar
(yani, AQ-OZ > qaz) yapıştır-
ılmış ve bu kazın, OŞ içinde
kalan boynu ile, ON tamğası

şekillendirilmiş ve altına—"polarize orientasion" anlamında olan bir PARAMIT [piramit] tutan—ÖK'ümüz (ölmüş olan kralımız) oturtulmuştur. Yani, Kralımızın canı akararak kozmosa ozmuş ve orda polarize halde asılı kalmıştır. Tıpkı yeryüzü kişilerinin yerde polarize halde asılı kaldıkları gibi.

Kozmosta asılı kalmış olan kralımıza artık kargı gerekli değildir ve, bundan dolayı, bir melek onu Tanrıya takdim ediyor.

Yazıtımız şöyle diyor :

	1 ONIS OO UR UOUO ÖK	1. Kozmik kuantum hükümdarının (yani, Tanrının) (yeryüzündeki) kralı,
	2 OQ ĖPÜ-Ü: ONIS OQ.	2. (halk tarafından) kozmik kuantum ol- ması istenmiş olan, kuantum halindedir.
	3 OO UR UOUO ÖK.	3. Kuantum hükmünün bu kralı
	4 OZIS, OQ-ÖG-Ü ONIS OQ	4. (halkın) ozmuş kuantum bilincinden ibaret [Ü] kozmik kuantumdur,
	5 İP-İTİS ONIS ANT.	5. impulsiv kozmik garanti şeklindeki
	6 UQUQ UR.	6. hükme göre.

Notlar :

UR [hakim] için bkz. : UP-URUY [meslek hakimi].

Mirşan, K. 1998; *Etrüskler*; s.46.

İKİTÜÜS URUNUZ [evlendirme hakimi].

Mirşan, K. 1973; *Dechiffrierung der protogriechischen Inschriften*; s.13.

UQUS UR [kanun].

Mirşan, K. 2000; *Hieroglifler*; s.42.

OO [kuantum] için bkz. : OQİĞ ONUN OĞ ONIN [kuantumlar halinde kozmik kişi-
ler kozmosu].

Mirşan, K. 1994; *Alfabetik yazı başlangıcı*; s.63.

OO [halk ismi] hakkında bkz :

Miršan, K. 1985; *Anadolu Prototürkleri*; s.132

OO [asker] hakkında bakınız :

Miršan, K. 1973; *Dechiffrierung der Protogriechischen Inschriften*; s.4, 23.

13. Frøyshov heykeli (Historik Museum, Frøshov, Norveç)

Eteğin en alt bölümünde şunlar yazılı:

ᚠᚫᚱᚢᚱᚢ

ÖK [veya, İK] AQIN ĖKİÑ.

Rabba [veya, dualiteye] akmiş olan.

Not: B [ÖK] tamğasının yazılışı—kavisli çizgiler dolayısı ile—zor olduğundan, bu tamğa yerine, yazılışı daha kolay olan, F [İK] tamğası tercih edilmiş olabilir.

14. Eidsvåg Taşı (Norveç)

ÖK ÖC ÖKİSİZ ÖKİN

Yöneten Tanrı yönetimler yöneticisidir

15. Thames Bronz Muskası (İngiltere)

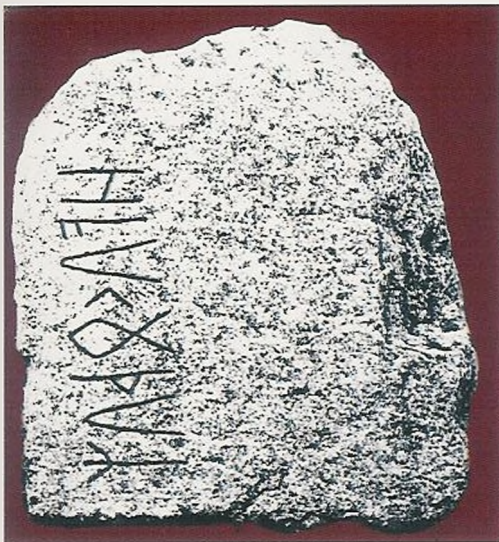
ON-AN ÖKİK AQIN ĖKİL ARILT ON • ON ĖSİK ĖT ÖK A AT-İL : AQIN ĖK ARILT ÖKİN.

ÖKİK [Rabbânî, sembolik] akın anıdı olan, "ARILT [talih] getirici" denen AT-İL sembolü akınlara talih getiren semboldür.

16. Bir Norveç Yazıtı

ÖC AT ĖS USU AT.
Tanrı egemenliği.

17. Norra Vånga Bitigtaşı (Gotland, İsveç).

ÖCÜL ANT BU ĖL ĖKİN.
Halkın Tanrıya andı.

18. Bratsberg, Tronyem, Bitigtaşı (Norveç)

Þ F F I Y

ÖC ĖSİP ÖK ANT

"Tanrı" olarak anılan krala ant.

19. Sunde Bitigtaşı (Norveç)

ÖCİS AT ĖZİK ĖDİNİS AQIN ĖSÜ.

Tanrıya transfer edilen akıncılarız.

20. Stenkyrka Sıntaşı (Lillebjärs, Gotland, İsveç).

✕ AD

OY ĖL AQIN [Kişi akınışı].

21. Husaby Bitigtaşı (Gotland)

h	1	(1) ĖSİSİT
:hN	2	(2) ĖS ONIS ĖT :
p+R	3	(3) URUS ANT
:+R	4	(4) ĖS URUN :
T h	5	(5) UÇ ĖS AT
: P	6	(6) ÖGİS :
h	7	(7) ĖSİT
p++	8	(8) UQUQ ANT
:hT +	9	(9) UQUS AT ĖT :
:h+T	10	(10) ĖS-AT AQIT
+P h	11	(11) UÇ ÖG-AQ

- (1) Duyulduğuna göre,
 (2) canın kozmik edilişi,
 (3) (Tanrı) kararı hükmünün
 (4) cana uygulanışdır.
 (5) Liderlerin canı (vücudundan) atılarak
 (6) ÖGİS [Tanrı bilincindeki kişi] (yani, Tanrı havarisi)
 (7) haline geçer,
 (8) bu açık bir yasadır.
 (9) Bunun açıklığı
 (10) canın, akmak suretiyle, (yani, AQAŞ şeklinde)
 (11) uçarak "övünç kuantumu" haline gelmesindedir.

22. Timans Bitigtaşı (Gotland)

(N+ e	1	(1) ÖGÜS ĖS UQUNUSUN
N	2	(2) ĖS ONIS :
.IRYI.P+	3	(3) OQ ÖSÜC URUS
h+T h	4	(4) UÇUS UP-US ĖT

: +NR	5	(5) URUNUS UQUS :
PR Y +L	6	(6) UÇ UQUS ÖS-UR-Ü
:4IRY 4	7	(7) ĖTİSÜ URUS ĖT :
14 +T	8	(8) AT-UQ ĖSİTİS

(1) ÖĞİS canı konusu

(2) canlar kozmosudur;

(3) kuantum hakkındaki karar

(4) Lider Cenapları hakkındaki

(5) bildiridir.

(6) Lider hakkında sözlü-karar

(7) teşkil eden kararı

(8) kavramalısın.

23. Bjälbo Bitigtaşı (İsveç)

1	(1) uq ONIS UQUNIS ĖT uq
2	(2) OQ AT ONIS ĖS uq
3	(3) UÇ ONIS ĖS ANT uq
4	(4) UÇ UQUQ ONIS OZIS uq
5	(5) AT ĖTİS OZIS uq
6	(6) ĖSİG ONISIP uq
7	(7) OQ ĖSİT uq
8	(8) OQ AT AP ĖSÜ
9	(9) ÖK ĖS UR-Ü uq
10	(10) AT-ÖG OQ uq
11	(11) ĖSİTİS ANT uq
12	(12) OQ ĖS AT ĖT uq
13	(13) ONIS ANT ĖTİS UR uq
14	(14) UÇUQ ĖSÜ ĖS UR AT uq

(1) "Kozmos" olarak bilinen yere

(2) kuantum halinde atılan kozmik can

(3) "lider" (veya, uçmuş) olan kozmik candır.

(4) Uçarak kozmik ozma [kozmosa uçarak ozma]

(5) atılmak suretiyle ozmadır.

(6) Canın, kozmikleşerek,

(7) kuantum haline gelmesi

(8) kuantumun aparılışı gerekçesiyledir,

(9) Kral için verilen hükme göre

(10) "atılan bilinç kuantumu"

(11) olarak bilinen taahhüt.

(12) Kuantumun atılması

(13) kozmik hüküm taahhüdüdür,

(14) lider-canı (veya, uçmuş can) hakkında verilen hüküm olmak üzere.

24. Elgesem Bitigtaşı (Norveç)

177

ONISIP ÖK.

Kozmoslaşmış Kral.

25. Glemming Bitigtaşı (İsveç)

	1	(1) URUNUS ANT ONIS OQ ÖG.
	2	(2) OQ ÖK UR OQ ĖLİT :
	3	(3) UQUSUSU :
	4	(4) OQ AT ĖTİNİS AT :
	5	(5) UÇUS AT ÖĞİS:
	6	(6) ĖSİT OQUÑ: UQUSUT ĖT:
	7	(7) ĖS AT OQ ĖT:
	8	(8) ĖS OQ ĖSİNİS ĖT uq
	9	(9) ĖSİS ĖTİNİS UR ÖK
	10	(10) ÖKÜNİS :İT UQUNİS USU:
	11	(11) UQUT UQUR :
	12	(12) ATIQ: ĖSİNT UR ĖSİL :
	13	(13) AQİTİNİS ÖK:
	14	(14) UQUQ ANT ONİS ĖL:
	15	(15) OQ ANT UR UQUSU:
	16	(16) OQ ĖSİT

- (1) Savaşma yemini kozmik oklar şerefidir,
 (2) bundan dolayı, OQ (Halkı) Kralı "vurulmuş OQ" olarak (mezarına) götürüldü.
 (3) Yani,
 (4) OQ (Halkı) AT'ı edilmiş olan AT,
 (5) uçmak suretiyle, "AT" şerefine kavuştu.
 (6) Bunu şu şekilde anlamalısın:

- (7) ruhu OQ [kuantum] edilmiştir,
 (8) ruh halinde kuantum haline gelerek.
 (9) Yadolunan ruh (savaşta) vurulmuş olan Kraldır,
 (10) kederimiz bundan ötürüdür.
 (11) İzahı şöyle :
 (12) Atılmış olan can, (savaşta) vurulduktan sonra,
 (13) (kozmosta) akmakta olan Kraldır.
 (14) Bunun idrakı içindeki, bu kozmik kişi,
 (15) kuantum idrakı içindeki, (savaşta) vurulmuş olan
 (16) kuantumdur.

26. Møgedal Bitigtaşı (Norveç)

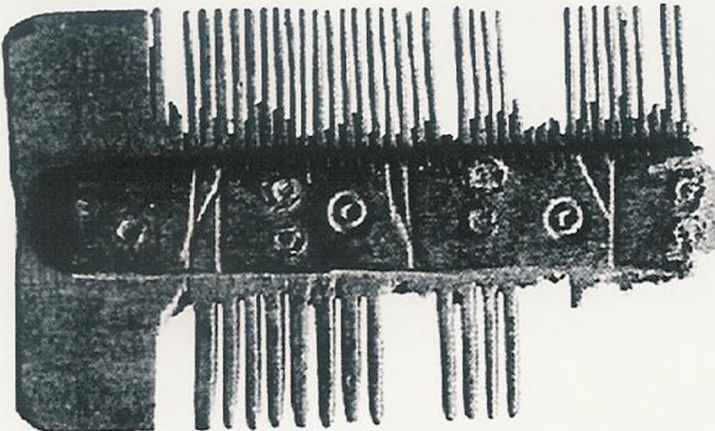
ÖCÜK ĖDİS ANTİS ĖSİS.
 "Sahip" Olana (yani, Tanrıya)
 ant etme.

27. Fløktstad Et Bıçağı, (Norveç).

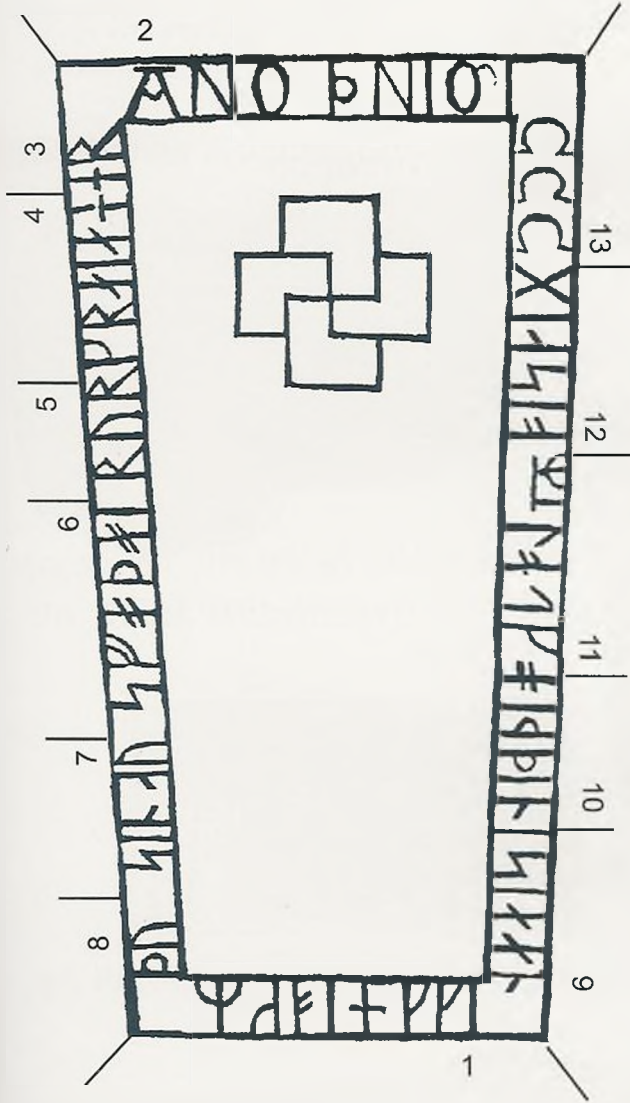
ÖG ĖKİÇÜÜNİS KĖSİP
 UQUSUP.
 Sözkonusu olan şey kesme
 aletidir.

28. Lund Tarağı Bitigi (Skåne, İsveç)

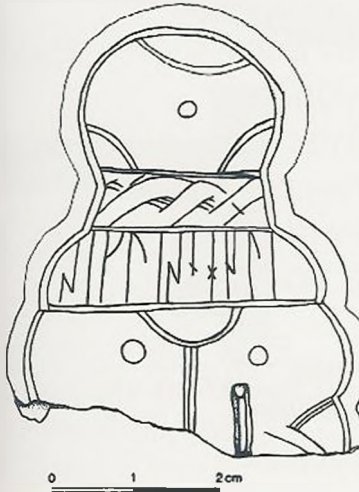
ÜİÑ-ÜİÑ ĖPİS
 "O-o !" (yani, adamakıllı)
 güzellik (tertıp).

29. Lösen III Bitigtaşı (Blekinge, İsveç)

- (1) ĒSÜÜ OQ ĒSİB UÇUC.
- (2) ATINIÑ ANTINISIÑ
- (3) UR OQ
- (4) OQ UQUSUQ UR-Ü (yani, URIW).
- (5) URINIS UR
- (6) ĒSİB AÑIB ÖGİT
- (7) ONISIÑ İÇİSİT.
- (8) ONISIÑ
- (9) İÇ UQUQ ĒSİTİS
- (10) İÇ ĒSİN AÑIS OQUQ.
- (11) ÜP ĒBİP ĒSİCİS.
- (12) ĒB-ĒSİTİÑİS ĒD :
- (13) ONUNUN.

- (1) OQ hatırasının yadı
- (2) adının garantisi içindir.
- (3) OQ'un (mezarına) vurulması
- (4) OQ'ların reyî ile vurulmadır.
- (5) Savaşta vurulmuş olma
- (6) dolayısıyla elde olunan şeref garantisi,
- (7) kozmik içerilmeyi temin etmiştir.
- (8) Kozmosun,
- (9) içermesi şeklinde husule gelen
- (10) içerilme garantisi hakkında,
- (11) tazim etmek suretiyle,
- (12) şunu adamakıllı duymuş ol :
- (13) kozmoslaşma!

30. Strand Tokası Bitigi (Norveç)

- (1) ĒSİP ĒTİS USU (sağdan sola!)
- (2) UQ ĒTİS ĒPÜ ĒSİT

- (1) Hatıra edilen şey (yani, işbu hatıra)
- (2) şahsiyet veren tokadır (düzenleyicidir).

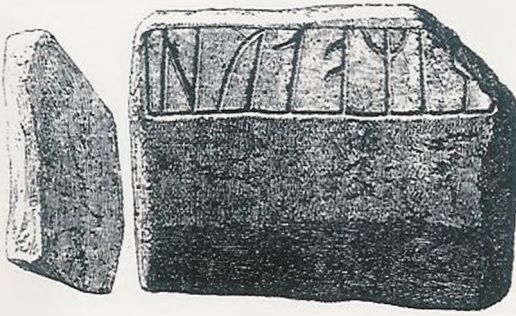
31. Åryd Bitigtaşı (Blekinge)

- 1 (1) ÖCİP ÖKİP ĖTİNİSİN (sağdan sola!),
- 2 (2) OQ ĖL
- 3 (3) UR ÖK
- 4 (4) OYINIS ÖG.

- (1) Tanrı yönetiminde kral olmak üzere,
- (2) OQ Halkınca
- (3) kararlaştırılmış kral olan
- (4) Haşmetmeab.

32. Kinneved Bitigtaşı (Gotland, İsveç)

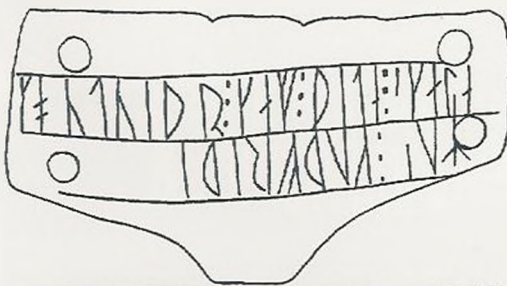

ĖSİN ANISIP, ÖK-ÖC ĖSİZ. (soldan sağa)
Hatırasını anarak, Tanrı Kralını
yadederez.

33. Bezenye Yazıtı (Pressburg, Slovakiya)

Sahife 26'ya bakınız.

34. Vă Bronzu Yazıtı (Skåne)

- 1 (1) AÑIP UQ ü ĖS (sağdan sola!)
- 2 (2) AÑIP ĖSÜY:
- 3 (3) ÖG UQ ü:
- 4 (4) URUY ĖSİÇIP
- 5 (5) İÇ UQUQ ü
- 6 (6) ĖSÜY ĖS UR (tersten bakılacak
ve sağdan sola okunacak!)
- 7 (7) ÖG İYİL Ü:
- 8 (8) ĖSİL ÖC

- (1) Añıp kavrama,
- (2) aňarak yad olunma
- (3) şerefidir,

(4) (ateşe) vurulma dolayısı

(5) ile

(6) yadetmekte olduğun can hakkındaki karar (yani, cesedi ateşte yakma)

(7) övünç vericidir,

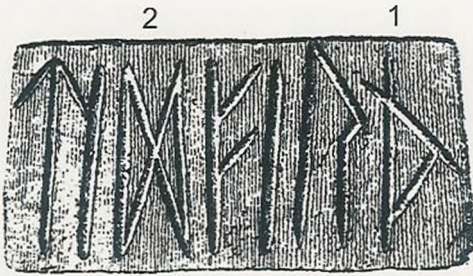
(8) Tanrı karşısında.

35. Vanga Bitigtaşı (Gotland).

ÖCÜL ANT BU ĖL ĖKİN (soldan sağa!)
Halkın Tanrıya andı.

36. Monk Wearmouth Sintaşı Yazıtı (Durham, İngiltere)

(1) ANT URUS ÖG

(2) AQINIS AT

(1) Ant edilen Savaş
Haşmetmeabının

(2) "AT" halinde akınışı.

37. Kovel Demir Mızrak Ucu (Volhynia, Rusya)

1

OÑ

Başarı !

2

UW-ONİÑ

Kutsal Millî Savunmamız için

3

ĖS ĖSİSİK

sözkonusu edilen şey

4

URIS OŞIZ

savaş aletidir.

5

OÑ

Başarı !

Not: UW-ON [Kutsal Savunma; Mukaddes ON-Milleti] deyimi Istanbul-Erenköy yazıtında da geçiyor.

Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*; s.79-80.

38. Negau Bronz Miğferi Yazıtı (Steiermark, Avusturya)

2

1

^V I I A 7 I 7 + I + S A Y I O A H

1) ĖL AT OYISIC ATIZ UQUSUQ

2) UÇUSUB AT ĖSİSÜYİP (sağdan sola!)

1) 'Halkın yad ettiği nam' olması dolayısıy la,

2) uçup gitmiş olan namı anmaktayız.

39. Trollhättan Brakteat'i

Sahife 21'in ortasında verilen resim ve yazıt.

40. Weser Irmağında bulunmuş olan, 4991 numaralı öküz kemiği üzerine yazılmış bitig.

Sahife 32'ye bakınız.

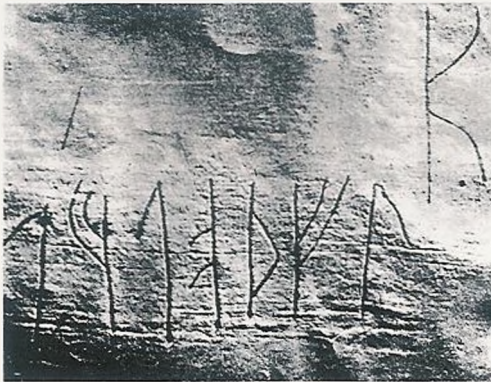
41. Weser Irmağında bulunmuş olan, 4988 numaralı at kemiği üzerine yazılmış bitig.

Sahife 32'ye bakınız.

42. Weser Irmağında bulunmuş olan, 4990 numaralı öküz kemiği üzerine yazılmış bitig.

Sahife 33'e bakınız.

43. Hammerendeki kaya duvarı yazıtı.

ÖK

AP-ÖG ANTIB AP-ÖG A.

"Kral,

yönetimi için ant edilmiş olan yöneticidir."

Ulu Kem yazıtlarından Tör-Apa yazıtında şöyle bir cümle geçiyor :

"Söylendiğine göre, Tün yerine evrilmekte-

yim; bana karşı verdiğiniz ant dolayısıyla, 'ant Cenabıma' (merasimi) ettiniz mi, ben (öbürdünyaya) evrilir iken?"

Bu metne göre, Kral seçilir ken bir ant merasimi yapılmakta ve aynı merasim, kral öldükten sonra, SİZİME (yani, Tanrıya) karşı da uygulanmaktadır.

Mirşan, K. 1970; Proto-Türkçe Yazıtlar; s.74.

44. West Tanem (Tronyem, Norveç) Yazıtı.

ĖL USUP UR ĖL ALT.

Halk egemenliğı memleketi.

Not: Burdaki USU tamğasını belki UŞU diye okumalıyız, çünkü ÖÑRE BİÑA BAŞI "UŞUNÇDIM" deyimini "hakimiyet tesis ettim" anlamında kullanıyor.

45. Belland Bitigtaş (Lister, Norveç)

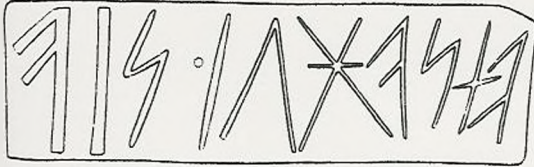

OQ ÖK ANT ALTU ÖC.

"OQ (Milleti) Kralı için yapılan ANT tanrısı".

H.C.Kieland tarafından 1865'de yapılan resim

46. Gjevedal (Omlid, Norveç) Yazıtı.

UÇ OQ İT ÖK ĖDİS ĖLİS-İTİS ÖK

"OQ (Milleti) liderliğinin impulsiv kralı edilen halkın impulsiv kralı".

47. Sandwich (Kent, İngiltere) Bitigtaş.

AP ONIS ĖR ÖKİN ÖK UR

"Kozmosa erişmek için aparılan Kralın Krallık anıdı".

48. Stabu Yazıtı (Norveç)

ÖK UWIS OQ ONIS ÖK OZIS
"OQ'ların kutlu kralının kozmik
kral haline geçmesi".

49. Aspoe Sınbitigi (İsveç).

Sol yazı şeridi:

1. ATIQ • OY•UÇ
2. OQ ONIS AT Ü İL USU
3. ÖC İL OZ • Ü İL UQUÇUQ
4. ONIS ATIQ Ü UQUZ
5. ÖC ONIS OZ • ATIQ ANT •
6. UÇUQ ES ATIQIQ OZ

1. (Bedeninden) atılmış olan Lider,
2. kozmik kuantum gerçekleşmek üzere atılmış olan halk yetkilisidir (instansıdır).
3. Kendi halkı olan, onu ozduran, halk tarafından
4. kozmosa atılması sağlanmış bulunmaktadır.
5. Kozmosa ozma sahibinin atılma garantisi
6. Lider canının atılarak ozmasını sağlamıştır.